

Februar 2021

Dansk Mongolsk Selskab

Ger 109

32. årgang – februar 2021

ISSN 0905-9504

Ger er medlemsblad for Dansk Mongolsk Selskab. Bladet udkommer februar, maj, september.

Redaktion:

Jan Koed (ans.)
jk@cadaid.dk
Rolf Gilberg
Bulgan Njama
Bettina Gram

Tryk: Green Graphic ApS**Oplag:** 200 eks.

Oplysninger om adresseændringer og leveringsproblemer meddeles til kassereren.

Formål:

- (a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland,
- (b) at udgive skrifter om mongolerne,
- (c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold,
- (d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne og
- (e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Dansk Mongolsk Selskab**Æresmedlemmer:**

HKH Kronprins Frederik
Søren Haslund-Christensen
Rolf Gilberg

Bestyrelse:

Elisabeth V. Friis (næstformand)
Anita Garbers
Bettina Gram (sekretær)
Michael Haslund-Christensen
Lars Højer
Jan Koed (kasserer)
Bulgan Njama (formand)
Chalotte Vad
Narangerel Davaasuren (sup.)
Chuka Ringgaard (sup.)

Hjemmeside:

www.danskmongolskselskab.dk

Bankkonto: (1551) 784-1582**MobilePay:** 83554**Selskabets adresser:**

Sekretær: Bettina Gram
Kastrupvej 90, 1.mf.
2300 København S
tel: 2887 6887
email:
bettinahgram@hotmail.com

Kasserer: Jan Koed

Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby
tel: 2342 1128
email: jk@cadaid.dk

NGO-projekter:

Bulgan Njama
Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
tel: 2613 2106
email: njambu@hotmail.com
I Mongoliet:
nts@magicnet.mn

Medlemskab:

Kontingent:
200 kr. pr. kalenderår for personligt medlemskab.
300 kr. for husstandsmedlemskab.
600 kr. for firmamedlemskab.

Tillæg for medlemmer bosat i udlandet: 50 kr.

Nye medlemmer indmeldes via hjemmesiden under menupunktet *Bliv medlem*.

Dava er en initiativrig, ung mongolsk kvinde, som bl.a. har boet 4 år i Storbritannien, hvor hun har læst turisme. Hun har været turistguide i flere områder af Mongoliet, bl.a. Khövsgöl Nuur, inden hun valgte at blive selvstændig med sin egen turistlejr. Hun er meget aktiv i lokalområdet, hvor hun bl.a. har stiftet sin egen miljøorganisation. Læs mere om Dava og den smukke sø, side 3-6.

Foto: Bettina Gram

Indhold

Mongoliets blå perle	3
Mongolsk festmiddag	7
»Jeg falder ikke ...«	8
Avyas-projektet gav mig ro ...	10
NTS startede min karriere	11
Shagai tager ph.d. fra DTU	12
I Guds tjeneste	13
Ambassadør for	
traditionel modedesign	16
Mongoliet efter Trump	18
At skrive gør mig lykkelig	20
Aktuelt	22
DMS nyt	26

Vinteren varer 8 måneder og sommeren 3. Der er permafrost et par meter nede i jorden. Vi er i det nordvestlige Mongoliet, hvor den sydlige del af den enorme russiske taiga begynder. Her ligger Mongoliets største ferskvandssø, Khövsgöl Nuur. Søen er for alvor blevet en rekreativ magnet for turister, men dette og andre forhold sætter miljøet under pres.

I bunden af »Mongoliets blå Perle«, som Khövsgöl Nuur kaldes på grund af sit klare, blå vand, ligger landsbyen Khatgal. Her bor omkring 3.000 indbyggere. Et lignende antal lever som nomader i det bjergrige opland. Fire gange årligt flytter nomaderne rundt i et stort område med deres dyreflokke af yakokser, geder, får og heste for at finde gode græsgange. De bor i de runde filtte, *ger*, som hurtigt kan sættes op eller pakkes ned. Sådan har mongolske nomader levet i århundreder.

I 2015 åbnede en knap 800 km asfalteret landevej mellem hovedstaden Ulaanbaatar og Khatgal. Vejen åbnede bogstavelig talt landsbyen for omverdenen. Hvor man før måtte køre ad ujævne hjulspor direkte på den enorme steppe, kører

man i dag på en tosporet, jævn asfaltvej. Fra hovedstaden afgår flere gange dagligt en langdistancebus på 14-15 timers kørsel til Khatgals nærmeste større by, Mörön. Derfra går turen med den lokale bus de sidste knap 100 km.

Antallet af turister i Khatgal er mærkbart øget, efter at landevejen blev etableret. Turisterne kommer for at campere, fiske og sejle eller tage på trekking til fods eller hest langs den 2.760 km² store sø – et areal på størrelse med Hovedstadsregionen (det tidligere HT-område).

40.000 turister på én dag

»Lige efter at den nye asfaltvej var åbnet dukkede der på en enkelt dag over 40.000 turister op i Khatgal.

De sprængte alle rammer i vores lille landsby! Mange turister slog telte op langs søens bredder. Desværre efterlod turisterne meget affald, da de rejste igen. Det var et værre svineri«, fortæller Dava, hvis fulde navn er Tsenddavaa Nasanjargal.

Dava er 39 år og ejer campingpladsen *Mongol Ujin Camp* i Khatgal tæt ved bredden af Khövsgöl Nuur: »Vi startede med at anlægge vores lejr i 2011. På det tidspunkt var her kun et par andre ger-lejre. I dag er antallet af ger-lejre eksploderet her i Khatgal. Flere end 30 lejre er skudt op, og mange ligger side om side«, fortæller hun.

Foruden mongolske turister kommer der udenlandske turister fra Norge, Tyskland, USA, Frankrig, Italien og endda Danmark.

Ger-lejren har kapacitet til 60-70 gæster pr. nat, men når dens 10.000 m² er udbygget med flere telte og små træhytter, kan her bo 100 pr. nat.

De andre lejre i byen melder også om et stigende antal overnattende gæster. Udover asfaltvejen er der endda en lille flyveplads udenfor landsbyen, som øger turisternes adgang til området.

Mongoliets Schweiz

På landkortet ligner søen en lang, smal tange – hvor den er bredest, er den knap 37 km. Hvis man med udgangspunkt i Khatgal bevæger sig 136 km nordpå – enten til vands eller langs søbredden – kommer man til Khövsgöl Nuurs nordligste ende. Den ligger ved foden af den østlige Sajanbjergkæde i Sibirien, Rusland.

Omkranset af frodiggrønne, træbeklædte skråninger og beliggende i en højde af 1.645 m.o.h. føler man sig hensat til en smuk bjergsø i alpelandet Schweiz. Det milde sommervejr ved Khövsgöl Nuur minder umiddelbart også om et central-europæisk bjergklima, men man skal ikke lade sig snyde.

Klimaet her i det nordlige Mongoliet er subpolart med en årlig gennemsnitstemperatur på under 0° C. I Khatgal ligger gennemsnitstemperaturen i 8 af årets måneder under frysepunktet, med et spænd på mellem -23° C i januar som den koldeste vintermåned og -3,4° C i april. Temperaturen i sommermånederne juni, juli og august ligger i gennemsnit på 9-10° C. En god sommer vil typisk have solrige dage med dagtemperaturer på 20-25 grader og kølige nætter. Længere nordpå er søens klima endnu barskere med lavere gennemsnitstemperaturer for årets måneder.

Om vinteren fryser søen til, og man kan langs bredden se havbunden under isen. På søen holdes hver vinter en isfestival, hvor der bygges

I Davas turistlejr, 'Mongol Ujin Tourist Camp', sover turisterne i de traditionelle mongolske filttelte som dem, nomaderne bor i. 'Mongol Ujin' er et gammelt udtryk for en smuk mongolsk kvinde, som også ses i logoet for lejrens navn.

Foto: Bettina Gram

isfigurer med præmier til de dygtigste skulptører. Man sætter ger op på isen og tænder ild i brændeovnen, som står midt i teltet og har et kakkelovnsrør op igennem taget. Isen er så tyk, at den visse steder illegalt anvendes som transportrute for lastbiler – igennem årene er et uvist antal lastbiler havnet på søens bund.

Khövsgöl Nuur er Mongoliets dybeste sø med en maksimum dybde på 262 m. Den måler 136 km i længden og 36,5 km i bredden. I den sydlige ende drænes den af floden Egiin Gol, som er forbundet med den 1.024 km lange Selengeflod, der løber mellem Mongoliet og Rusland og munder i ud Bajkalsøen i Rusland. Mellem de to søer løber vandet over 1.000 km og har et fald på over 1.100 m fra Khövsgöl Nuurs 1.645 m.o.h til Bajkalsøens 455,5 m.o.h.

Moder Sø og Den magiske Ø

Khövsgöl Nuur kaldes også »Moder Sø«. Ifølge en mongolsk legende levede indbyggerne omkring søen i fred og harmoni. De satte stor pris på deres smukke sø og dens omgivelser. En dag kom en kæmpe forbi. Han hadede alt smukt og drak søens vand. Området blev forvandlet til en ørken.

Mange år senere rejste en gammel kvinde gennem det tørre område. Hun fandt en lille dreng på størrelse med en tommeltot. Sammen gik de på jagt efter vand. De gik i mange dage, indtil den gamle kvinde fik øje på en sten. Hun fornemmede, at der var vand under stenen og rullede den til side. Straks sprang

Fra at have været et afslidsliggende rejsemål er den beskedne landsby Khatgal inden for de seneste år blevet et attraktivt feriemål. I sommermånederne juni-august kommer et stigende antal turister, hvoraf 70% er indenlandske, for at tage på trekking, ride, sejle på søen og campere i den smukke natur.
Foto: Bettina Gram

krystalklart vand frem. Efter at have slukket tørsten rullede hun stenen på plads, for at alt vandet ikke skulle løbe ud.

Den lille dreng voksede hurtigt, og fordi han kedede sig, begyndte han at synge. En dag hørte en smuk, ung pige hans sang. Hun tog mod til sig og opsøgte ham. Hun viste sig kun for ham et kort øjeblik, så forsvandt hun igen. Drengen ønskede hende inderligt tilbage, men han måtte vente 3 år, før hun kom.

En dag glemte den gamle kvinde at lægge stenen tilbage og hele området blev oversvømmet. Kæmpen, der hadede vand, kom atter forbi og ville drikke vandet. Men denne gang lykkedes det ikke, for drengen var blevet stor og stærk, og han slog kæmpen ihjel. Kvinden forsøgte at lægge stenen på plads igen, men anstrengelsen var for stor, og hun druknede.

Takket være hende blev søen som den er i dag, og der voksede igen træer og blomster i området. Af sorg over deres tab, navngav de unge søen »Moder Sø«, Khövsgöl. Kæmpen ligger stadig begravet under den største ø i søen. Denne ø ligger, hvor kilden havde sit udspring.

Khövsgöl Nuur anses i dag af mange mongoler for at være en magisk sø. Shamaner kommer til søen for at udføre ritualer af forskellig slags. Øen midt i søen kaldes af de lokale »Den magiske Ø«. I den ene ende står en *ovoo*, der er en hellig stenbunke, som mange besøger for at lægge gaver på og for at bede ved.

Bekymringer for miljøet

Dava er født og opvokset i Ulaanbaatar, men hun kender Khövsgöl Nuur særdeles godt. Fra 2012 til 2015 arbejdede hun som guide i na-

tionalparken Khövsgöl Nuur, der er en af i alt 33 nationalparker i Mongoliet. Hun har guidet turister rundt omkring søen og har en stor viden om områdets mange vilde dyr som bl.a. brunbjørn, alpestenbuk, elg, moskusokse og ulv.

Udover at drive turistlejren i sommermånederne og arrangere turistture på den frosne sø om vinteren har Dava stiftet miljøorganisationen *Mongolian Natural History Institute*. Hun er meget bekymret for miljøet omkring Khövsgöl Nuur, bl.a. for den forurening, som kan komme fra læk fra de lastbiler, som ligger på søens bund.

»Under Sovjettiden 1921-1991, hvor Mongoliet havde kommunistisk styre, dumpede russerne mindst to lastbiler i søen. Et hold biologer fra Schweiz har undersøgt søens vandkvalitet. Den er ikke helt god, selv om man fra officielt hold

Fakta

Khövsgöl Nuur er verdens 14. største ferskvandssø og rummer 0,4% af alt ferskvand. Den indeholder ca. 70% af Mongoliets ferskvand og er landets næststørste sø efter Uvs Nuur. Med en dybde på maksimalt 262 m er den Mongoliets dybeste.

Navnet Khövsgöl stammer fra tuvinsk, 'Det blå vands Sø', mens Nuur er det mongolske ord for sø.

Tuvinerne i den russiske republik Tuva er et nomadefolk i det nordvestlige Mongoliet og det sydlige Sibirien.

'Den magiske Ø' midt i søen med den hellige ovoo.
Foto: Bettina Gram

siger, at det er den reneste sø. Mange folk langs søen bruger vandet som drikkevand, men jeg koger det altid først for at være på den sikre side», fortæller Dava.

I Sovjettiden lå der i Khatgal fire fabrikker, der bl.a. producerede uld og olie. Fabrikkerne lukkede straks efter overgangen til demokrati i 1991. Umiddelbart er der ikke længere udledninger fra industrivirksomheder i søen, men nogle bruger den til at dumpe affald i. Samtidig er der en livlig trafik på søen af Mongoliets eneste færge og mange private speedbåde. Det stigende antal turister ved søen betyder også stigende affald i området. Så spørgsmålet er, om søen kan kaldes ren?

I de seneste år er den gennemsnitlige temperatur i Mongoliet steget med 2° C. Det er 1,2 grad højere end den gennemsnitlige globale temperaturstigning på 0,8° C siden år 1900. Dava fortæller, at vinden er stærkere end før, fordi der fældes for mange træer til husbyggeri og optænding af brændeovne. Det betyder mindre beskyttelse end tidligere mod den bidende vind fra Sibirien. Træerne vokser kun 5-10 cm om året på grund af det subpolare klima. Hvis klimaændringerne for alvor slår igennem, truer en endnu større katastrofe, frygter Dava: Under jorden er i dag ca. 2 meter per-

mafrost. Hvis den begynder at smelte om sommeren, så ...

Alle disse bekymringer er årsagen til, at Dava har etableret sin egen miljøorganisation. Hun ønsker at informere og skabe holdningsændringer om miljøet blandt mongolerne, inden det er for sent. ■

**Bettina Gram
Gitte Pedersen**

Læs om hvordan Dava klarer sig igennem coronapandemien i Ger 107, side 18-19. www.mongolujin.com

Dava er 39 år og mor til sønnerne Bodi-Erdene og Anand.

Efterskrift

På det ordinære møde i det mongolske regeringskabinet 25. november 2020 drøftede man problemet med de forulykkede lastbiler på bunden af Khövsgöl Nuur. Ifølge officielle undersøgelser befinder der sig flere end 50 tankbiler, som er forsvundet på bunden af søen siden 1950'erne. 17 af dem er blevet hævet. Man antager, at de forliste køretøjer truer med at forurene 0,26% af søens vand, hvis deres brændstoftanke begynder at lække.

På mødet vedtog man at lade miljøminister D. Sarangerel fore-

tage de nødvendige skridt til at bjerge de forulykkede køretøjer på en forsvarlig måde, således at der ikke sker yderligere uheld under bjergningen.

Under sit arbejdsbesøg i Khövsgöl Aimag lovede statsminister U. Khurelsukh de lokale beboere, at de forliste biler ville blive fjernet.

De økonomiske midler til at gennemføre projektet bliver stillet til rådighed fra regeringens beredskabsfond. *red.*

Kilde: *The Mongol Messenger*
27.11.20

Mongolsk festmiddag

På Henning Haslund-Christensens første centralasiatiske ekspedition til Indre Mongoli i 1936-37 bliver han af sin mongolske rejseledsager Sangerup ført til den palisadeindhegnede teltlejr Manchu Ail. Her bliver de beværtet som kærkomne gæster. Episoden er beskrevet i Haslunds bog 'Asiatiske Strejftog', 1945, side 79-82.

Filtet foran Indgangen til Hovedteltet blev trukket til Side, og vi krøb ind paa Gæstepadserne ved den Ild, som er Manchu Ails fornemste Arne. Midt foran os, paa et Leje af Huder og Ulveskind, laa Høvdingen; han var saa gammel, at de fire Oldinge, som sad ved hans Side, saa ud som livskraftige Mænd. To af dem spillede Skak, medens de tre andre var fuldstændig optaget af Spillets Gang. Efter et flygtigt Blik i vor Retning bøjede de sig atter over Skakbrættet for at genoptage deres mumlende Grublerier.

Teltets Sider var behængt med Sadeltojs, Buer og fyldte Pilekogere, og i et Hjørne stod den dejligste Samling gamle Musikinstrumenter. Mellem to Teltstænger hang et tykt Kamelhaarsreb, hvortil var fastgjort en Mængde Haar- og Uldtotter fra slagtede Kreaturer, og ned fra en Række Vildsvinetænder, der var fastgjort til Teltvæggen, dinglede Urinblærer og sammensyede Faareskind, som var fyldt med Hoppemælkssvin og andre Delikatesser. Ikke saa meget som en Alumini-

umskop eller et emaillet Fad havde endnu fundet Vej til denne Lejr, og Teltet duftede af Fortid.

Efter at Spillet var Slut, nærmede Græda Merin sig de ældste af de fem Oldinge for at udveksle alle den gamle Tids høflige Hilsner, hvorefter de fem kunde vise os venlig Interesse uden at sætte deres Værdighed paa Spil. Nu gjorde de sig ikke længere Umage for at dølge deres store Nysgerrighed, og Spørgsmaal og Svar krydsede hastigt over Ilden, til Stemningen blev helt fortrolig.

Saa kom Kvinderne med et stort Kobberfad, hvorpaa der laa et helt, stegt Faar. Dyrets uflaaede Ben og glinsende Fedthale dinglede ud over Fadets Kanter, og øverst paa det dampende Kød laa Faarets ristede Hoved.

Alle havde smøget Ærmerne op over Albuerne og blottet de lange Knive og sad nu og fulgte Høvdningens Bevægelser med glubske Øjne. Med et Par raske Tag snittede han et Kors paa Faarets Pande, hvorefter han skar et Par Lunser Kød, som han lagde paa Teltets Alter og Baalets Flamme.

Resten af Kødet blev fordelt paa store Træfade, som blev placeret foran os. — Og saa blev der ædt med en utrolig Energi. — — —

Gongerer, en grinende Dreng, som straaled af Snavs og Festlykke, lod Hoppemælkssvinen rinde fra de fyldte Gedeskind i vore sølvbeslaaede Kopper, og snart dampede Teltet af Madsmeltningens Hede,

og Sveden randt fra de fedtglinsende og vinblussende Ansigter.

Udenfor ved alle Teltets Sprækker stod Hundene og snusede vellystigt, og til Tider skimtedes en væver Unge, som reddede sig et halvgnavet Ben.

Høvdingen var en god Vært, og omsider blev vi alle saa tunge af Mad og sløve af Vin, at vi sank sammen i bekvemme Stillinger.

Et Par Kvinder kom bærende med nyfødte Kalve og Lam, som blev smidt i et Hjørne af det hede Telt for at undgaa Nattens Kulde, og de Nyfødtes ynkkelige Brægen blandede sig med Mongolernes mætte Ræben. Nogle af Mongolerne blottede deres svedige Overkroppe, og et Par af de gamle Mænd kløede Høvdningens svedglinsende Ryg.

En Stemning af ubeskrivelig Velvære og Fred bredte sig over Teltet, og de gamle Musikinstrumenter begyndte at vandre fra Haand til Haand mellem Mændene; de Unge sang om Djangsara Anga, Pigen med de mange Egenskaber, og de Gamle, som for længe siden var vokset fra Kærlighedens Tanker, reciterede Fædrenes og deres egen Ungdoms Bedrifter.

Langsomt brændte Teltbaalet ned til dybe Glødefarver, og med Ilden sank Stemningen i Teltet. Et Par af de Gamle var faldet i Søvn, og Nattens klare Stjerner blev synlige gennem Røgfanget. ■

**Henning
Haslund-Christensen**

»Jeg falder ikke, måske fordi vores skrifttegn står op!«

Som et led i Kinas nye sprogpolitik under præsident Xi Jinping skal der i hele folkerepublikken undervises på sproget mandarin. Dette har skabt store protester i Indre Mongoliet, hvor mongolsk nu i stigende grad bliver overtaget af mandarin som undervisningssprog. Hvordan forholder nabolandet Mongoliet sig til denne udvikling?

Lars Højer er bestyrelsesmedlem i Dansk Mongolsk Selskab og forsker og lektor i komparative kulturstudier på Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier ved Københavns Universitet.

Præs. Battulga ses i hyggelig samtale med en flok elever i anledning af skoleårets start 1. sep. Billedet er hentet fra et videoklip, der blev blagt ud på Twitter, se linket næste side.

Fisk græder ikke, nok fordi tårerne er selve havet.

Fugle farer ikke vild, nok fordi deres fjer er selve himlen.

Jeg falder ikke, måske fordi vores skrifttegn står op!

Disse linjer af et digt, skrevet af den indre mongolske forfatter Setsentsogt, blev den 1. september 2020 læst op af en mongolsk elev ved den mongolske præsident Battulgas traditionelle skoleåbning. Siddende i en stor ger og omgivet af skoleelever hyldede præsidenten

det traditionelle mongolske skriftsprog, som også prydede gerens væg med dets lodrette rækker af skrifttegn. Hvad var det, præsidenten ville sige med dette digt ved indvielsen af skoleåret?

– Det, der umiddelbart ser ud som et hyggeligt, om end lidt indstuderet møde mellem nogle skoleelever og præsidenten, er af flere analytikere blevet fortolket som en direkte kommentar til Kinas nye sprogpolitik i Indre Mongoliet, siger Lars Højer.

Modernisering med tvang

I sommeren 2020 annoncerede uddannelsesstyrelsen i Indre Mongoliet, at mongolsk som undervisningssprog fra den 1. september 2020 i højere grad ville blive erstattet af mandarin, Kinas officielle sprog. Dette skete som et led i den kinesiske præsident Xi Jinpings sprog- og uddannelsespolitik, som skal gøre mandarin til det helt centrale undervisningssprog i alle områder af Kina. Det betyder, at der i mindre grad skal undervises i minoritetsprog som tibetansk, kasakhisk, uigurisk, koreansk og mongolsk, som ellers alle har været anerkendte som officielle undervisningssprog for minoriteter i den kinesiske forfatning siden 1954.

Kineserne er kendt for at slå hårdt ned på alle former for modstand i minoritetsområder. I Indre Mongoliet reagerede mongoler i sommeren og sensommeren med højlydte protester, underskriftsamlinger, nedlæggelse af arbejde, boykot af skoler og endda selvmord. Dette førte til anholdelser, og kritiske røster på de sociale medier blev hurtigt fjernet af de kinesiske myndigheder.

Væggen i den store møde er prydet af digte skrevet med de lodrette mongolske skrifttegn.

– Sprogpolitikken kaldes et moderniseringsprojekt, som skal »hjælpe« minoritetsfolkene ind i den moderne kinesiske stat. Modsat ser minoriteter som fx mongolerne i Indre Mongoliet deres forfatningssikrede sproglige uafhængighed som truet. Regionens mongolsktalende befolkning har ikke i nyere tid været i åbenlys opposition til det kinesiske styre og er det heller ikke nødvendigvis nu, men folk ser det som et angreb på deres mongolske identitet og forfatningsbeskyttede minoritetsrettigheder, fortæller Lars Højer.

Panmongolsk mobilisering

Indre Mongoliet har altid været et mønstereksempel på en kinesisk minoritetsregion, hvor der ikke siden første halvdel af det 20. århundrede er set antikinesiske løsrivelsesbevægelser som fx i Xinjiang og Tibet. Utilfredshed er ikke ukendt, og mongolerne har i mange år været under stærkt pres fra Han-kineserne, men den mongolsktalende del af befolkningen har stadig haft mulighed for at bruge og udvikle det mongolske sprog, også i skolen. Uddannelsessystemet er derfor helt centralt for mongolerne i Indre Mongoliet. Mange argumenterer endda for, at de tosprogede mongoler generelt set er bedre uddannede end den kinesisktalende del af befolkningen i regionen.

– For første gang i nyere tid ser man nu en panmongolsk mobilisering på tværs af mongolske grupper: i Indre Mongoliet, i staten Mongoliet og blandt mongoler, der lever i udlandet, den såkaldte diaspora. De ser alle den kinesiske sprog- og skolepolitik som et angreb på mongolsk

identitet og sprog, siger Lars Højer og tilføjer, at der også i Mongoliet har været sympatidemonstrationer foran parlamentet og livlig debat på de sociale medier.

Ingen rygende pistol

Den mongolske stat har ikke udtrykt en eksplicit kritik af Kinas fremfærd i Indre Mongoliet. Men digtoplæsningen ved præsident Battulgas åbning af skoleåret, siger Lars Højer, kan helt sikkert tolkes i den retning.

Digtet, som er nævnt indledningsvis, bruger det mongolske udtryk *bosoo bichig*, som betyder oprejst skrift. Det refererer til det traditionelle mongolske skriftsprog, som i Mongoliet blev erstattet af det kyrilliske skriftsprog i 1940'erne. Til forskel fra dette skrives Mongoliets officielle kyrilliske skriftsprog, i lighed med det latinske, horisontalt og fra venstre mod højre. I Indre Mongoliet er det traditionelle skriftsprog stadig, som det eneste sted i verden, det officielle mongolske skriftsprog.

– Det er ikke hverdagssprog at bruge udtrykket »oprejst skrift«, men det bærer billedligt noget mongolsk identitet i sig: at stå oprejst og rank som mongol, at stå på sin ret. Det er ikke en rygende pistol, som præsidenten retter mod Kina, men flere

analytikere er alligevel overraskede over, hvor utvetydig en kritik, han med denne sprogbrug retter mod Kina, siger Lars Højer og forklarer, hvorfor Mongoliet måske tyer til denne form for subtil kritik:

– Mongoliet har et stærkt ambivalent forhold til Kina: Man forsvarer nationalistisk alt, hvad der er mongolsk og er stærkt mistroisk over for særligt Kina, samtidig med at man økonomisk er helt afhængig af Kina, som er langt den største aftager af især mongolske råstoffer som kul. Det er derfor alt for farligt for det officielle Mongoliet at sætte hårdt mod hårdt og kritisere Kina åbenlyst. Når det er sagt, så er det overraskende »frisk« af præsidenten at tale, som han gør. Men det er også ret smart gjort, og det har ikke indtil videre ført til nogle reaktioner fra Kina. ■

Bettina Gram

Wikipedia

Se og hør præsident Battulga og digtoplæsningen ved årets skoleåbning:

<https://twitter.com/batjaj1/status/1300727097996926976>

Læs mere (på engelsk) om baggrunden for sprogpolitikken, og hvad der er sket i Indre Mongoliet:

Christopher P. Atwood: *Bilingual Education in Inner Mongolia: An Explainer*: <https://madeinchinajournal.com/2020/08/30/bilingual-education-in-inner-mongolia-an-explainer/>

Nectar Gan: *How China's new language policy sparked rare backlash in Inner Mongolia*:

<https://edition.cnn.com/2020/09/05/asia/china-inner-mongolia-intl-hnk-dst/index.html>

Avyas-projektet gav mig ro til at studere

Vil du præsentere dig selv?

Mit navn er Buyantugs Erdene-Bat, jeg er 23 år gammel. Jeg fik min eksamen som ingeniør i Informationsteknologi fra Mongoliets Videnskabelige og Tekniske Universitet i juni 2020. Jeg har været så heldig at være med i Avyas-projektet siden 2019.

Hvordan opdagede du Avyas-projektet?

Min holdlærer fortalte mig om projektet og foreslog mig at fremsende mine uddannelsespapirer. Gennem min lærer hørte jeg mere om Avyas-projektet, organisationen NTS (Socialt Partnerskabsnetværk), Dansk Mongolsk Selskab i Danmark og Mongolsk Dansk Selskab i Mongoliet. Kort tid efter underskrev jeg en kontrakt med NTS, og på den måde blev jeg en del Avyas-projektet.

Jeg fik mulighed for at være med i projektet i 1½ år. I denne periode betalte Avyas-projektet udgifterne til min uddannelse samtidig med, at jeg fik mulighed for at være i praktik i NTS, så jeg på denne måde kunne udvikle mine praktiske færdigheder som IT-ingeniør. Efter bestået eksamen blev jeg ansat i NTS.

Til forskel fra andre studerende i Avyas-projektet har du fået ansættelse i NTS efter bestået eksamen. Hvad er forskellen mellem at være praktikant/studerer-medhjælp og ansat medarbejder?

Jeg har nu været fuldtidsansat i NTS i 6 måneder. Den største forskel er det øgede ansvar, der følger med at have fået selvstændige ansvarsområder.

Der er endnu mange ting, jeg er usikker på, når det handler om at løse nye opgaver. Jeg er dog taknemmelig for mine kollegers gode råd og støtte. På grund af coronanedlukninger er behovet for virtuelle møder og træningskurser blevet meget stort. Jeg har grundigt undersøgt, hvad der findes af løsninger til en overkommelig pris og en rimelig kvalitet.

Det er meget vigtigt, at projektarbejdet fortsætter uforstyrret til

trods for nedlukningerne. Vi har nu anskaffet den rigtige software og bruger det regelmæssigt i forbindelse med møder, konferencer og træningskurser. Opgaverne giver mig store muligheder for at lære nyt.

Hvordan har Avyas-projektet været en hjælp for dig?

For mange studerende er udgiften til studiegebyret det største problem. Mange studerende prøver at finde et arbejde ved siden af studierne, hvilket kan være svært. Mange forældre betaler for deres børns uddannelse og må derfor knokle for at spare tilstrækkeligt op. Derfor var det en kæmpe fordel for

mig at blive tilknyttet Avyas-projektet, som betød, at jeg kunne bruge al min energi på at studere uden at skulle bekymre mig om økonomien. Projektet gav mig også mulighed for at anvende mine færdigheder i det praktiske arbejde i NTS.

Hvordan tror du, at Avyas-projektet kan udvikles i fremtiden?

Jeg kendte ikke til Avyas-projektet, før jeg hørte om det fra min lærer. Derfor mener jeg, at det vil være nyttigt at gå ud og informere om projektet i offentligheden. Jeg er sikker på, at Avyas-projektet opfylder et stort behov blandt unge fra lavindkomstfamilier. Det kan også være, at Avyas-projektet kan inspirere de mongolske myndigheder eller private firmaer til at starte lignende initiativer.

Det vil også være fint, hvis de mange, der har været omfattet af Avyas-projektet, bliver interviewet, så man kan følge med i, hvor de er henne i livet. Det vil give en ide om projektets generelle effekt. Jeg kan rigtig godt lide projektets praktikprogram, det er virkelig noget, der udvikler os meget.

Vil du fortælle om dine fremtidsdrømme?

Jeg ser mig selv som guide eller vejleder for almindelige mennesker i anvendelsen af informationsteknologi. Det er et område, der er i konstant udvikling, og jeg må hele tiden gøre en indsats for at være på forkant med udviklingen.

Jeg vil benytte denne anledning til at udtrykke min dybe taknemmelighed over for Dansk Mongolsk Selskab og dets medlemmer for, at de har skabt denne mulighed for at studere og arbejde. ■

Sergelen B.

Sergelen B. er journaliststuderende og har tidligere deltaget i Avyas-projektet.

Læs mere om Avyas-projektet og NTS i årsrapporten side 30.

NTS startede min karriere

Mit navn er Tsaschikher. Jeg er journalist ved Den mongolske Statsradio (*Mongolian National Public Radio and Television MNB*).

I 2019 blev jeg tilknyttet Avyas-projektet, som gennemføres i et samarbejde mellem Dansk Mongolsk Selskab (DMS) i Danmark og den mongolske NGO *Niigmiin Tunshlelin Suljee* (NTS). Projektet gjorde mig i stand til at koncentrere mig om mit studium, uden at jeg skulle bekymre mig om at betale studieafgifter. Det var en kæmpe chance for mig og min familie. Dertil kom, at jeg fik mulighed for at deltage i NTS' daglige aktiviteter som praktikant.

Avyas var det ideelle projekt for mig. Jeg ville jo gerne være journalist, men jeg vidste ikke ret meget om faget i praksis. I min praktiktid i NTS fik jeg mulighed for at træne den praktiske side af journalistfaget. Jeg skrev nyhedsartikler og lavede interviews med frivillige og ansatte i projektet *Skabelse af ansvarlige og bæredygtige lokalsamfund i Mongoliet*. Jeg fik også mulighed

for at udarbejde informationsmateriale for NNTS Spare- og Lånekooperativet og hjælpe til med at arrangere generalforsamling og andre medlemsaktiviteter.

De ansatte ved NTS hjalp mig med at forbedre interviewene og artiklerne. I dag bruger jeg det, jeg har lært for at blive en rigtig god reporter.

Der findes mange lignende projekter, som kun bidrager til at betale de studerendes studiepenge. Men NTS' Avyas-projekt afholder ikke alene udgifterne til studiet, men bidrager i stort omfang også til de studerendes faglige og almene udvikling ved at involvere dem i mange af organisationens opgaver. De praktiske opgaver er guld værd, og det giver de studerende et kæmpe løft.

Jeg håber inderligt, at NTS fortsætter det gode arbejde og bidrager til at opfylde mange unge menneskers fremtidsdrømme på samme måde, som jeg fik muligheden for. Jeg vil gerne udtrykke min oprigtige taknemmelighed over for det søde og dygtige personale i NTS og Dansk Mongolsk Selskab for at have etableret Avyas-projektet. Jeg ønsker jer alle held og lykke med projektet *Skabelse af ansvarlige og bæredygtige lokalsamfund i Mongoliet*, der bidrager til at ændre det mongolske samfund. ■

Ts. Tsaschikher

tsasaa98022@gmail.com

Shagai tager ph.d. fra DTU

Mit navn er Mungunshagai Gansukh, født og opvokset i Ulaanbaatar. Jeg kom til Danmark i april 2017 for at blive ph.d.-studerende på Danmarks Tekniske Universitet. Mit forskningsfelt er at finde nye materialer til udvikling af solceller.

Jeg har taget en bachelor- og kandidatgrad fra et universitet i Sydkorea. Efter færdig uddannelse vendte jeg tilbage til mit hjemland for at finde ud af hvilke forskningsområder, jeg skulle rette blikket imod. Jeg underviste på *New Mongol Institute of Technology* i 3 år, hvor jeg lærte mange mennesker at kende i forskningsverdenen.

I de år blev jeg mere og mere overbevist om behovet for at indføre solenergi i Mongoliet. Jeg var meget interesseret i at undersøge teknologien bag laseraflejring og fremstilling af solceller. Det var kun på DTU i Danmark, at man bedrev denne forskning. Danmark har fostret berømte fysikere som Tycho Brahe, Hans Christian Ørsted, Niels Bohr m.fl., og der findes mange nulevende og kendte fysikere i Danmark. Derfor besluttede jeg mig for at komme til Danmark for at videreuddanne mig.

DTU kræver, at kommende forskere deltager i et indledende Skype-interview. Består man dette interview, bliver man inviteret til at komme til Danmark til det næste interview på universitetets regning. Det var en kæmpe chance for mig.

DTU blev min forskerbase. Studerende i Danmark har virkelig gode forhold for at studere. Det danske sundheds- og uddannelsessystem er velfungerende. Studerende får hver måned udbetalt et stipendium, og alle nødvendige tekniske og teknologiske redskaber står til rådighed. Det gode studiemiljø

Shagai i Chicago.

og de gode betingelser gør, at de studerende kan fokusere fuldt ud på deres uddannelse.

På DTU tages de nyeste teknologisk avancerede værktøjer og udstyr hurtigt i brug. I modsætning til forskningen i asiatiske lande bliver man rådgivet af studievejlederen, men man får ikke stillet konkrete opgaver. Kandidaten har frie muligheder for at selv at styre sin forskning og udføre præcis den forskning, vedkommende selv har valgt.

På DTU har de studerende fuld frihed til at deltage i internationale konferencer. Jeg har deltaget i flere konferencer i Frankrig, Belgien, Sverige og Spanien samt i Chicago i USA. Konferencerne hjælper en til at få ajourført sin viden om de nyeste opdagelser i forskningen. En dansk doktorgrad kræver, at man har deltaget i mindst 3 måneders avancerede forsøg og forskning på en udenlandsk forskningsinstitution, og det er forholdsvis let at opnå fuld støtte til opholdet. Med andre ord, er man god til at planlægge sin forskning, så er der gode muligheder for at forske i et af verdens mest avancerede laboratorier.

Da jeg kom til Danmark første gang, tænkte jeg på, hvorfor Danmark er et af verdens lykkeligste lande. Før jeg kom, forestillede jeg mig, at København og andre europæiske byer havde lige så høje skyskrabere som i Seoul, Tokyo, Hongkong og New York. Men det viste sig, at der er næsten ingen bygninger højere end fem etager i København.

I byens gader er det ikke de dyreste biler, der kører rundt. Nogle bygninger og interiører virker gammeldags og solide. Der er næsten ingen trafikpropper, selv midt i byen, fordi arbejdspladserne ikke er samlet i centrum. Gamle bygninger, som er bygget for mindst 100 år siden, står side om side med nye og moderne bygninger. De gamle bygninger bliver holdt nænsomt vedlige. Udviklingsmæssigt følger landet pænt med de øvrige højtudviklede lande. Forskningen i Danmark er med helt fremme, og der udklækkes hvert år dygtige forskere fra universiteterne. Så der er intet til hinder for, at danskerne er lykkelige.

I Danmark er der en velfungerende infrastruktur, og befolkningen behøver ikke bo i en stor by for at have adgang til offentlige tjenester. Udviklingen vil på sigt medføre, at der bliver adgang til el og teleforbindelser overalt i verden. Coronatidens restriktioner har vist os, hvordan vi kan arbejde sammen på afstand: jeg forsvarede min ph.d.-afhandling virtuelt.

Jeg rejser snart tilbage til mit hjemland Mongoliet, hvor jeg håber at kunne bruge alt det, jeg har lært i Danmark. Jeg satser på at kunne udvikle den vedvarende energi til praktisk brug i nomadernes ger, både til opvarmning, belysning og kommunikation.

En stor tak til DTU og Danmark for den mulighed, jeg har fået. ■

Mungunshagai
Roskilde 08.09.20

Joel Eriksson bag rattet i sin bil i selskab med nogle missionærer og mongoler på besøg. Foto: Paul Libenz, Sven Hedins fotosamlinger, Etnografiska Museet

I Guds tjeneste

Håkan Wahlquist beretter her om den svenske mongolmission og andre aktiviteter i Kina og Indre Mongoliet. Han er antropolog med erfaring i feltarbejde i Himalayaområdet, Syd- og Centralasien og Tibet. Efter sin pensionering fra stillingen som museumsinspektør ved Etnografiska Museet i Stockholm i 2013 har han beholdt posten som leder af Sven Hedín Stiftelse ved Kungliga Vetenskapsakademien.

Med et par opslag i *Svensk Missionsatlas* fra 1957 sendes man tilbage i tiden til hundredvis af små og lidt større missionsstationer i hele verden, hvor 16 forskellige missionsselskaber har været aktive, og hvor der endnu i dag bedrives »evangelisk arbejde«.

Bladrer man hen til side 45, finder man den østasiatiske planche – domineret af Kina – hvor der med ca. 95 små symboler er afmærket stationer, der engang blev drevet af 12 forskellige svenske missionssel-

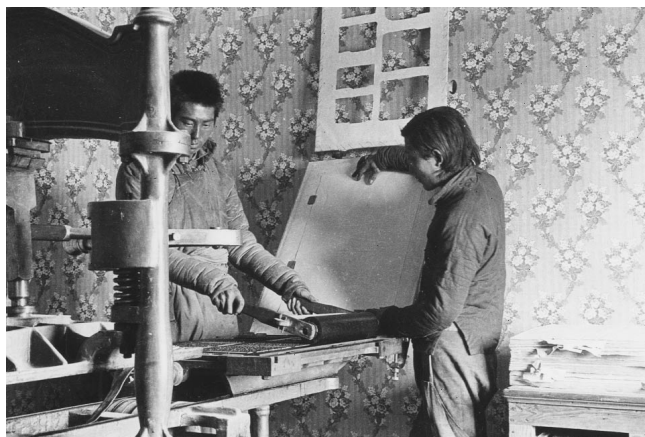
skaber med hjemlig base i utallige bedehuse og skoler rundt omkring i Sverige. Man finder dem fra den burmesiske grænse i syd til Indre Mongoliet i nord, fra Shanghai og »Formosa« i øst til Xinkiang i vest.

Det er ikke svært at danne sig et overblik over de mænd og kvinder, som dels skænkede år af deres liv i missionens tjeneste, dels ofrede hele livet langt fra hjemmet med deres mange børn. Missionsselskaber er i særklasse omhyggelige med at arkivere og holde rede på deres

egne, herunder at fastholde mindet om de, der kaldes »en knækket stav« eller en »martyr«. Deres grave er i de fleste tilfælde sløjfet, men kan nu og da lokaliseres. Det gælder også længst forladte missionsstationer, hvor der blev ydet lægehjælp, organiseredes skoleundervisning, erhvervsvejledning, indrettedes vuggestuer, sprogundervisning og anden vidensbaseret virksomhed. Sidstnævnte til hjælp for oversættelser af bibler, salmer og andre kortere tekster til brug i skoleklasser og

Joel Eriksson og 'Daste Tjub' sammenholder oversatte bibelttekster.

Trykkeriet i Hattin Sume.

kapeller eller ved friluftsprædikener. Omrejsende kolportører spredte budskaberne til nye områder.

Svenskere og svenskamerikanere søgte dertil sammen med andre folk fra andre nationer, ikke mindst amerikanere, der i nogle tilfælde var ankommet til Kina, før de svenske missionsselskaber begyndte at kolonisere landet i 1890'erne.

Missionens resultater var meget forskellige. Blandt kineserne i det østlige Kina findes i dag de største koncentrationer af kristne, flest protestanter. De lever i et socialt miljø, hvor religiøsitet synes at være i fremvækst. *The China General Social Survey 2009* fortæller os, at der fandtes knap 30 mio. kristne i Kina, 2,1% af hele befolkningen, et tal som sandsynligvis er mere retningsgivende end præcist. En del af dem er sikkert resultatet af *Svenska Missionsförbundets* indsats i Hubei-provinsen eller af forkyndelsen i den åbenbart mere »frugtbare jord« nordpå, Henan, hvor *Svenska Missionen i Kina* var virksom. Den kinesiske statistik viser, at hele 6,1% i dette område klassificeres som »kristne« mod kun 0,58 i Hubei.

Andre steder kan det i dag være svært overhovedet at finde nogen, der kender til deres rødder, eller som kan føre deres tro tilbage til missionærernes vedholdende forsøg på at »spredde Guds ord«. Det

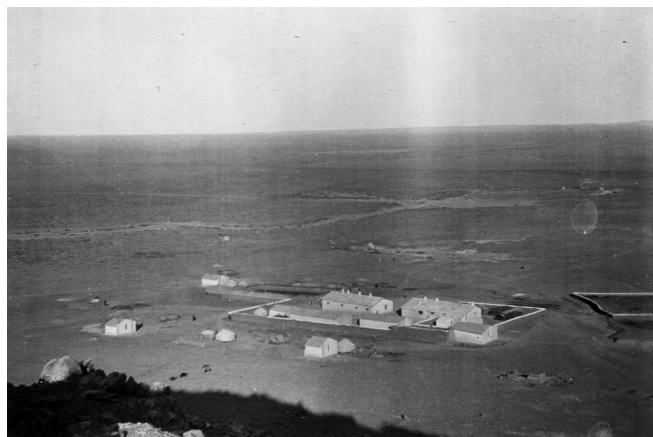
gælder *Missionförbundets* fascinerende, men sværttilgængelige område i Xinjiang, den såkaldte Kashgar-mission med sine fire stationer i det vestligste Kina (1892-1938). Succesen blandt områdets muhammedanske befolkning var begrænset og kortvarig. Det samme gjaldt de svensk-amerikanere, som arbejdede for den amerikanske *Kansu Tibetan Border Mission* (1895-1949). Når missionærerne vendte tilbage til stationen i Tao Cheo, var de omvendte tibetanere – efter lokalt pres – vendt tilbage til deres oprindelige forestillingsverden, som de i virkeligheden nok ikke helt havde forladt.

Om missionens lange og ofte spændende – men for mange nulevende også ubekvemme historie – kan man læse i en mængde bøger og skrifter skrevet af missionærer. Foruden missionens historie og hverdag handler de om kinesisk historie – ofte meget lokalt – der skildrer Kina under Qing-dynastiets forfald, Republikkens opløsning og krigsherrevældet, krigen mod japanerne og anden verdenskrig – alt set med missionærernes øjne. Teksterne kan være salvesfulde, men også ofte faktabaserede og oplysende. Publikummet var de hjemlige foreninger, som skulle støtte virksomheden med penge og udsende nye missionærer.

Gennem de senere år er der foretaget studier og skrevet beretninger – også af akademisk karakter – om den missionsvirksomhed, som i de fleste tilfælde blev nødsaget til at ophøre et godt stykke tid inden den kommunistiske magtovertagelse. Forfatterne kommer som regel fra egne rækker. (Henvisningerne medtager kun enkelte eksempler på den omfattende litteratur, afgrænset til nogle af de skrifter, jeg henviser til).

Som eksempel kan vi nævne to studier af den *Svenska Mongolmissionen* (1897-1938), som hovedsageligt drev sin virksomhed i Indre Mongoliet, men også kortvarigt i det, der endnu dengang hed Uрга i Mongoliet (1919-1924). Materialet er righoldigt og tillader os at følge missionærerne i deres kamp med et vidtstrakt ørkenagtigt landskab, en spredt og langt fra altid samarbejdsvillig befolkning, et hårdt klima, med varme somre og iskolde vintre. Det hele foregik på et bagtæppe af et foranderligt og decentralt politisk klima, hvor krigsherrer og banditter udgjorde en konstant trussel. Tilmed blev man til sidst suget ned i den japanske okkupations oprørte hav og oplevede den kommunistiske ekspansion.

Arkiverne findes stadig, såvel som de trykte beretninger og tidskriftet *Ljusglimtar från Mongoliet* (1919-1981). Dertil kommer foto-

Hallong Osso, en af Mongolmissionens stationer.

Joel Eriksson efter en vellykket ulvejagt.

samlingerne, først og fremmest mongolmissionens nestor, Joel Erikssons samling ved *Carolina Rediviva*, universitetsbiblioteket i Uppsala. Samlingen dokumenterer missionsarbejdet, som for at tiltrække folk havde et stærkt islæt af lægehjælp og skolegang på linje med bibeloversættelserne for at omvende befolkningen.

Præcis som i Kashgar-missionen anskaffede man en trykpresse og installerede den i en af missionens fire stationer, den i Hattin Sume. Ved hjælp af den fremstillede man utallige tryk på mongolsk, såvel religiøse som profane tekster, sidstnævnte til brug i undervisningen. Desværre er dette trykte materiale meget tyndt med hensyn til at dokumentere områdets buddhistiske kultur.

Under en rejse, som missionæren Joel Eriksson foretog sammen med Sven Hedin og Gösta Montell i Indre Mongoliet i 1929, fotograferede og i visse tilfælde beskrev man dog et betydeligt antal mongolske klostre og templer. En del af dem er i dag genopbygget, men for de flestes vedkommende er fotodokumentationen det eneste vidnesbyrd, vi har om, hvordan de engang så ud. ■

Håkan Wahlquist

Første udgave af artiklen blev bragt i *Kina Rapport* 2, 2016, s. 30-33: *Mongolmissionen och andra svenska företag i »Guds tjänst«*. Oversættelse fra svensk: Jan Koed.

Fotos på dette opslag er fra Joel Erikssons fotosamling ved Uppsala Universitetsbibliotek.

Referencer

- Boberg, Folke. 1946
Mongoliet som missionsfält. En skildring av land och folk
Förlaget Filadelfia, Stockholm
- Braae, Christel. 2017
Among herders of Inner Mongolia The Haslund-Christensen Collection at the National Museum of Denmark
The Carlsberg Foundation's Nomad Research Project
Aarhus University Press, Aarhus
- Charleux, Isabelle. 2006
Temples et Monastères de Mongolie-Intérieure
Éditions du Comité des travaux historiques et scientifiques
Institut national d'histoire de l'art, Paris
- Ekvall, David P. 1907
Tibetan Outposts
Alliance Press Co., New York
- Hultvall, John. 1981
Mission och Revolution i Centralasien Svenska Missionsförbundets mission i Östturkestan 1892-1938
Gummessons, Stockholm
- Johansson, Karin. 2008
De Vågade sig ut. En studie i Svenska Mongolmissionens missionärer och verksamhet 1910-1938
Lunds Universitet, Lund
- Montell, Gösta. 1945
As Ethnographer in China and Mongolia 1929-1932
i: Hedin, Sven: *History of the Expedition in Asia 1927*, part IV pp. 329-449 (Reports from the Scientific Expedition to the Northwestern Provinces of China Publication 26), Stockholm
- Rosén, Staffan. 1982
Ur den mongoliska Bibelns historia
Svensk Missionstidskrift 70:2, Uppsala
- Sidenvall, Erik. 2009
The Making of Manhood among Swedish Missionaries in China and Mongolia c.1890-c.1914
Brill Studies in Christian Mission Volume 36, Leiden - Boston
- Stenström, Gösta (red./ed.). 1990
Kyrkorna vid Yangtsefloden / The Churches along the Yangtse River
Svenska Missionsförbundet, Stockholm
- Sundkler, Bertil och Gudmar Sommarström (red.). 1957
Svensk Missionsatlas
Generalstabens Litografiska Anstalt, Stockholm
- Svanberg, Ingvar og Eva-Charlotte Ekström. 1984
Mongolica Suecana. Bibliography of Swedish Books and Articles on Mongolia
Uppsala Multiethnic Papers 3, Uppsala University
- Öhborg, Anita. 2016
Guds Sändebud i Mongoliet
Artos, Skellefteå

https://en.wikipedia.org/wiki/Christianity_in_China

<http://www.eom.nu/index.php/historik-2-2>

Ambassadør for traditionel modedesign

Suvdaa Banzragch er en kendt forsker og designer i Mongoliet. Hun er direktør for firmaet *Mongol Costumes* og leder af Videnskabsakademiet for Mongolske Folke- dragter. Suvdaa fik sin uddannelse i Ukraine som designer fra Kievs Nationale Universitet for Teknologi og Design. Nogle år senere forsvarede hun samme sted sin ph.d.: »At skabe moderne tøjdesign med inspiration fra den nationale mongolske klædedragt«.

Efter at have været underlagt den stramt planøkonomiske styring af erhvervslivet i 1980'ernes Mongo-

liet fik hun langt større mulighed for at udfolde sit talent efter kommunismens fald. Med demokratiets fremkomst i 1990 blev begrebet *design* meget populært. Den mongolske designersammenslutning blev oprettet i april 1990 baseret på erfaringer og råd fra tidligere medlemmer af Statskommissionen for Kunst og Æstetik. På den første generalforsamling i sammenslutningen – den første faglige og demokratiske organisation efter systemskiftet – deltog designere fra alle brancher. Suvdaa blev valgt til generalsekretær for organisationen.

Udlandsophold

I 1992 måtte hun dog nedlægge sit hverv som formand for organisationen på grund af sin mands udstationering i udlandet. Udlandsopholdet brugte hun til at dygtiggøre sig fagligt.

– Det er tankevækkende, at når man opholder sig i sit eget land, opdager man ikke sin egen kulturs rigdomme og eksotiske kvaliteter. Det bliver meget tydeligere, når man ser sit land udefra, fortæller Suvdaa, hvis interesse for at forske i mongo-

lernes klædedragt for alvor tog sin begyndelse i udlandsårene.

I 2003, efter at Suvdaa og hendes familie var vendt tilbage til Mongoliet, oprettede hun NGO'en Forskningsakademiet for Folkedragter og firmaet *Mongol Costumes*, der ligger i hjertet af Ulaanbaatar. Akademiet støtter unge forskere, udgiver bøger og forskningsmaterialer og arrangerer nationale og internationale forskerkonferencer.

Internationalt fokus

I 2005 stiftede Suvdaa den internationale organisation Mongolernes Nationaldragter, der fik tilslutning af forskere og designere fra Burjati-en, Tuva, Khalmukien, Jakutien og Indre Mongoliet. I de følgende år arrangeredes der modeshows og festivaler i de forskellige lande. Organisationen er i dag ledet af repræsentanter fra de forskellige lande på skift, 4 år ad gangen.

Siden 2007 har Suvdaa i samarbejde med Ulaanbaatars bystyre arrangeret den årligt tilbagevendende, meget farverige og populære festival *Deeltei Mongol* (Mongol med dell), som finder sted på Sükhbaatarpladsen få dage før den årlige Naadam.

I juni 2012 organiserede Suvdaa i samarbejde med kunstnere fra Mongoliet et storslået show og optræden under overskriften Mongolske Klædedragters Hemmeligheder i Paris i UNESCO's hovedkvarter. Suvdaas firma afholdt selv alle udgifterne. I november 2015 og marts 2016 arrangerede hun i FN-bygnin-

gen i New York et omfattende kulturelt fremstød i samarbejde med musikgruppen *Husekten* og ensemblet *Tumen Ekh*. Forestillingerne blev en kæmpesucces.

Klædedragtens oprindelse

Ifølge Suvdaa har den mongolske klædedragt, manifesteret i den universelt anvendelige dell, sine rødder langt tilbage i tiden.

– Vi tror, at den mongolske dells nuværende udformning stammer fra Khitan-perioden (907-1125). På Eremitagemuseet i Sankt Petersborg er der udstillet to forskellige mongolske dell, der blev fundet i Töv Aimag i 1924. I Mongoliet er der fundet mange beklædningsgenstande fra det 13. århundrede. I Khentii Aimag er der fundet tre dell, hvoraf en har tilhørt en rig person. Denne dell er udstillet på Mongoliets Nationalmuseum. Så dykker man ned i historien, opdager man, at den mongolske klædedragt bygger på rige traditioner.

Personligt kom jeg i kontakt med Suvdaa for få år siden, da jeg skulle købe min første dell. Jeg besøgte hendes forretning *Mongol Costumes* i byens centrum og mødte den smilende og smukke Suvdaa, der var afslappet klædt i jeans og kasket. Jeg købte min flotteste og mest behagelige dell nogensinde. ■

Bulgan Njama

Suvdaa er aktiv på Facebook:
[facebook.com/MongolcostumesCenter](https://www.facebook.com/MongolcostumesCenter)

Mongoliet efter Trump

Hvor står Mongoliet i dag, og hvilke tendenser tegner sig for den internationale udvikling i forholdet til nabolandene og USA efter indsættelsen af præsident Joe Biden? The Mongol Messenger har stillet spørgsmålene til prof. i internationale forhold D. Bayarkhuu.

Hvad er Deres syn på Mongoliets udenrigspolitik i 2020, og hvordan bedømmer De den udenrigspolitiske udvikling i det kommende år?

Selv om verden er blevet hårdt ramt af covid-19-pandemien, og landene har neddroget deres forbindelser til udlandet, har Mongoliet fortsat med at forfølge sin flerstrengede, fredselskende og aktive udenrigspolitik. Det har også vist sig gennem pandemien, at de internationale relationer ikke er ophørt i en online-verden. Udenrigsanliggender som for eksempel internationale konferencer, bilaterale og multilaterale konsultationer m.v. bliver arrangeret virtuelt. 2020 var et år fuld af vigtige begivenheder i mongolsk politik. For eksempel blev der afholdt parlamentsvalg og en ny regering dannet, hvilket ikke har ført til ændringer eller justeringer af landets udenrigspolitik. Der har hverken været afbrydelser af eller udfordringer for landets relationer til udlandet. Derfor er der efter min opfattelse blevet ført en frugtbar udenrigspolitik i 2020.

Hvad 2021 angår, vil kampen mod covid-19-pandemien fortsætte. Selv om relationerne til udlandet til en vis grad vil blive mere begrænsede på grund af de udfordringer, der opstår som følge af pandemien, er jeg optimistisk med hensyn til den fortsatte udvikling af de internationale forbindelser. Aktiviteter som diplomatiske besøg, internationalt samarbejde og udenrigshandel vil

fortsætte, dog med visse begrænsninger.

Som det ser ud nu, kan perioden opdeles i tre faser: før covid, under covid og efter covid. Hvordan vil den fortsatte usikkerhed, pandemien forårsager, forandre Mongoliet?

Ifølge internationale eksperter vil denne pandemi have en tendens til at blive hos os i endnu 3-4 år. Det betyder, at restriktionerne og nedlukningerne vil blive indført med jævne mellemrum og vil påvirke vort lands udvikling og internationale forbindelser. Men vi bliver nødt til at se fremad og forfølge vore mål uden at gå på kompromis.

Vore to naboer, såvel som regionen og vore tredje naboer og verdenssamfundet, fører deres udenrigspolitik i overensstemmelse med den aktuelle situation, der vurderes at være menneskehedens største udfordring siden 2. verdenskrig. Set i det lys, vil forholdet til udlandet forandre sig. Det vil være fornuftigt af os at være forberedt til hurtigt at tilpasse os den nye situation og forsøge at vende den til vores fordel.

Hvordan bedømmer De forholdet til vore to naboer, Kina og Rusland? Hvordan påvirker forholdene i de to stormagter Mongoliet?

Forholdet til vore to nabolande er upåklageligt. De udenrigspolitiske bånd til dem er blevet styrket i fuld gensidig tillid, og samhandelen, de

økonomiske relationer og samarbejdet inden for andre sektorer har udviklet sig hurtigt. Samlet set har der åbnet sig en favorabel situation for vort land. Der er udviklet et gunstigt politisk klima for etableringen af de økonomiske korridorer og den videre udvikling af det økonomiske samarbejde mellem de tre lande. Det er vigtigt nu at anerkende det og samarbejde til gensidig fordel. Desværre har pandemien haft en negativ virkning i forhold til at gøre fremskridt på dette område. Man bør intensivere forberedelsen af vores økonomi til samarbejdet om den økonomiske korridor.

Hvordan påvirker forholdet mellem USA og vore to naboer Mongoliet?

Mongoliet fastholder sin tredje-nabo-politik, der opbygger relationer til andre lande ud over vore to naboer. Vi kan iagttage visse konflikter i forholdet mellem USA og vore to naboer, mens Mongoliet opretholder sin »neutrale« status. Der er ingen grund til at benægte, at vore to naboer er betænkelige med hensyn til, om forholdet mellem Mongoliet og USA kunne skade deres interesser, eller at USA kunne bruge Mongoliet i landets udenrigspolitik i forhold til dem. Men på den anden side bør vi også fremhæve det faktum, at vore naboer nærer tillid til og respekterer vores flerstrengede og fredselskende udenrigspolitik. Ikke at vælge side er den uden-

Dashdorj Bayarkhuu på café i Københavns indre by 24. juli 2019. Foto: Jan Koed

rigspolitik, Mongoliet har ført gennem meget lang tid.

Joe Biden er nu blevet indsat i embedet som præsident for De forenede Stater. Hvordan vil det mongolsk-amerikanske forhold ændre sig efter denne begivenhed? Især med sigte på det økonomiske samarbejde?

Det er for tidligt at sige noget om det. Den amerikanske udenrigspolitik vil sandsynligvis fortsætte uden afvigelser fra sine grundlæggende principper. Jeg nærer tillid til, at de mongolsk-amerikanske forbindelser vil gøre fremskridt. Resolutionen om at bekræfte det strategiske partnerskab mellem USA og Mongoliet blev godkendt af Repræsentanternes Hus i efteråret 2020. Desuden bliver forhandlingsprocessen om vedtagelsen af et lovforslag om tredje-nabo-handelstraktaten, der er blevet fremsendt til Den amerikanske Kongres, formentlig snart afsluttet. Den kan derfor anses som at være en ny begyndelse på det økonomiske samarbejde mellem de to lande.

Lad os vende tilbage til de mongolsk-kinesiske forbindelser. Man

mener, at forholdet mellem de to lande i perioden med covid-19, herunder især et initiativ taget af den mongolske præsident, har bidraget til udviklingen af en gensidig forståelse befolkningerne imellem. Hvad er Deres kommentar til det?

Først og fremmest vil jeg gerne pege på det forhold, at vores præsident, Kh. Battulga, var det første udenlandske statsoverhoved, der af lagde Kina et officielt besøg efter udbrudet af covid-19-pandemien. Under besøget nævnte præsident Kh. Battulga den støttekampagne, der er blevet kaldt »Den emotionelle støtte til den Evige Nabo«, og som dels blev støttet af den mongolske regering, dels frivillige donationer fra den mongolske befolkning og firmaer til Kina. Desuden blev der i forbindelse med besøget doneret 30.000 får af det mongolske folk. Præsidenten udtalte, at disse bidrag snarere ville blive målt på deres betydning for de bilaterale forbindelser end på deres omfang. Det er også værd at bemærke, at mange mennesker udtrykte deres taknemmelighed over for Mongoliet, og at det kinesiske fjernsyn omtalte det i særdeles positive vendinger.

Hovedparten af verdens økonomiske vækst oplevede et tilbageslag på grund af pandemien. Det er kun Kina, der ifølge de seneste studier har haft en normal vækstrate. For Mongoliets vedkommende peger alle indikatorerne på en nedsat vækst. Hvad bør der gøres for at øge fordelene ved et økonomisk samarbejde med Kina?

Selvfølgelig vil den økonomiske vækst falde mere eller mindre, da der er tale om en global pandemi. Jeg er faktisk temmelig kritisk over for det faktum, at vi ikke har forstået at udnytte Kinas enorme potentiale (det enorme marked med en nærmest uendelig købekraft, den alsidige og hurtigt ekspanderende økonomi). Mongoliet eksporterer kun kul, guld, kobber, skind, kashmiruld m.m. til Kina.

Vi mangler forarbejdningsanlæg, der ved brug af avanceret teknologi kan producere forædlede produkter på basis af råmaterialer fra både overfladen og undergrunden. Kun på denne måde bliver Mongoliet i stand til at eksportere mere værdifulde produkter.

I sin tale i 2018 citerede den kinesiske præsident Xi Jinping dette slogan: »Kina ønsker ikke at stå alene med sin udvikling, men vil gerne udvikle sig sammen med sine naboer.« Derfor er det op til mongolerne, om det økonomiske samarbejde skal blive til gavn for Mongoliet. ■

Interviewet blev bragt i *The Mongol Messenger* 03(1535), 22.01.21, under overskriften *D. Bayarkhuu: I am confident that Mongolia-U.S. relations will make progress during the presidency of Joe Biden*. Forfatteren til interviewet er ikke angivet. Oversættelse: Jan Koed

Dashdorj Bayarkhuu gav et interview til Ger under hans besøg i København i juli 2019, se Ger 105, side 7-9.

At skrive gør mig lykkelig

Forfatteren D. Turmunkh, også kendt som Turu Khan, fortæller i dette interview til det mongolske nyhedsbureau MONTSAME om tilblivelsen af sin bog om Mongoliets præsident Kh. Battulga.

Jeg har hørt, at din bog, 'The 'Genco' Battulga I Know', der blev udgivet på mongolsk i 2015 snart skal udkomme på 'Penguin Books'. Jeg læste et sted, at forlaget har udgivet bøger siden 1800-tallet, og at det sælger 800 mio. bøger om året. Kan du fortælle os, hvordan du kom i kontakt med dem?

Det siges, at de har 250 afdelinger. For få år siden blev afdelingen i Singapore udvidet til at dække hele Asien. Mens de på Amazon søgte efter bøger skrevet af asiatiske forfattere, fandt de to af mine bøger, som jeg selv havde oversat til dårligt engelsk. Som følge af at man selv kan udgive bøger privat, findes der 24 mio. litterære titler på Amazon. Det var ad den vej, de kontaktede mig. Man kan godt sige, at det var et lykketræf.

Vi har nu været i kontakt med hinanden i et års tid via email og redigeret i teksten forskellige steder. Udgivelsen var planlagt til at skulle have været i april i år [2020], men på grund af covid-19 er udgivelsen blevet udsat. Nu er udgivelsen fastsat til oktober 2020. Jeg har for nyligt udgivet den nye version af bogen på mongolsk i ganske få eksemplarer.

Jeg ser, at bogen udgives under en anden titel end for 5 år siden. Ifølge 'Penguin' er det deres første bog om en siddende præsident?

Ja, men derfra kan man ikke slutte, at det var nemt at få bogen antaget, blot fordi det var deres første bog om en siddende præsident. Der

var ingen problemer med min første bog *Sankara*. Men de sagde til mig, at tilladelsen til at udgive en bog om en præsident bliver indhentet af deres amerikanske hovedkvarter.

Du nævnte ordet redigering. Hvilke ændringer er der tale om?

Redigeringsprocessen var temmelig kompliceret. Bogen skal først udgives på engelsk, derefter kinesisk. For eksempel har vi fjernet de afsnit, hvor jeg havde indlagt sangtekster af rockbands som *Pink Floyd* og *The Police*, fordi der ellers skulle have været forhandlet officielle rettigheder med dem. Desuden er der afsnit, som indeholder oplysninger, der ikke rigtig vil give mening for udlændinge.

Hvordan blev aftalen indgået? Du får vel procenter af salget?

Hvad royalties angår, får jeg udbetalt omkring 10%. Aftalen er på 9 sider og indeholder flere forskellige elementer. Hvis jeg for eksempel vil udgive bogen i andre lande end Mongoliet, skal jeg kontakte dem først. Der er også afsnit om betingelserne for at udgive den som e-bog og lydbog, og hvis bogen skal oversættes til andre sprog end engelsk og kinesisk – der står mange ting. Til sidst står der, at aftalen er en global aftale.

Så hvornår vil 'Sankara' udkomme?

Bogen vil udkomme i anden halvdel af 2021. Jeg antager, at der igen skal præsteres meget arbejde.

Jeg har i øvrigt hørt, at du har skiftet navn?

Du ved, at forfattere har forfatternavne. Mine bøger vil udkomme under navnet Turu Khan. Det er et navn, de har foreslået på linje med min email- og Facebook-adresse. De har jo ret i, at næsten ingen vil kunne huske navnet Turmunkh Dorjkhand. Sådan er det for mange forfattere: Mark Twain, Stephen King, George Sand ... der findes mange berømte forfattere, der skriver under pseudonym.

Hvad har du ellers beskæftiget dig med? Og mens vi er ved emnet: hvor ofte læser du bøger?

Jeg har netop afsluttet arbejdet med to filmmanuskripter, men jeg har ikke lyst til at afsløre mere end det. Jeg tænker ofte på citatet af den russiske filminstruktør Andrei Tarkovsky: »Film er en ulykkelig kunstart, da den er afhængig af penge.« Jeg udtaler mig om det, så snart finansieringen er på plads.

Hvad læsning angår, ville jeg lyve, hvis jeg sagde, at jeg tilbringer hele dagen med at læse bøger. Jeg læser for det meste tekster, der handler om det, jeg selv er i gang med at skrive. Underligt nok bliver jeg ved med at købe en masse bøger.

På mig virker det, som om du har gang i en masse projekter samtidig. For at sige det lige ud er det, som om du ikke kan sidde stille...

Jeg er sikker på, du kender citatet af B. Rinchen: »Livet er forfærdeligt kort til at skabe mange værker

og forfærdeligt langt til at leve blandt de uvidende.«

Da jeg læste din roman 'Sankara', virkede det, som om du opfattede alt i et positivt skær på trods af lidelser, der er for tunge til at bære alene. Et menneske der skiller sig markant ud fra massesamfundet. Og på en måde en person forud for sin tid. Filmen du instruerede, 'State of Dogs', modtog 23 priser ved internationale filmfestivaler, mens der endnu ikke er kommet en eneste film, der har fået to eller tre, endsige 23. Nu har din bog fanget opmærksomheden hos et af verdens førende forlag og sat den på verdenskortet. Hvad bliver det næste?

Jeg har bestemt fået sat et fodaftryk på den internationale bogverden. Men jeg ved ikke noget om, hvor godt den vil sælge. Vi ved heller ikke, om denne verdens mennesker vil skænke denne »fantast« en tanke. Jeg arbejder i øjeblikket på to nye romaner.

Hvis mine to bøger, der udgives på Penguin, sælger godt, er det mest sandsynligt, at der vil blive efterspørgsel på de næste romaner. Jeg følger den buddhistiske vej med ikke at skænke fortiden en tanke, fordi den allerede ligger bag os, og heller ikke beskæftige mig med fremtiden, da den endnu ikke er ankommet. Det er umuligt at spå om fremtiden, så den eneste rigtige måde at tænke på er at bruge dagen i dag på at være produktiv, hvilket får én til at have travlt hver dag. Man kan ikke leve i hverken fortiden eller fremtiden, kun i nutiden. For øvrigt starter de fleste stridigheder på baggrund af fortidens hændelser. Det begynder altid med: »Hvorfor gjorde du ikke det dengang?«

Ville det være muligt helt at holde op med at skrive på grund af manglende inspiration? Hvad er dit generelle syn på den trancelignende inspiration?

Turu Khan: *Battulga. Up Close and Personal*. Penguin 2020. 208 s. ISBN: 9789814882019.

Dette er den autoriserede biografi om den nuværende mongolske præsident Khaltmaa Battulga. Battulga og forfatteren var studiekammerater, dengang 'Tulgaa', som hans venner kærligt kaldte ham, syede jeans, solgte grammofonplader og diverse ting og sager. Derefter fortsatte han med at dyrke forskellige sportsgrene og vandt verdensmesterskabet i sambo-brydning og blev verdensmester, mens han arbejdede i en afdeling af byens håndværksråd. Han fortsatte sit succesfyldte liv inden for mange felter. Han oprettede et firma, der udviklede sig til *Yellow Taxi Service*, arrangerede et lotteri kaldet *Millionaire*, åbnede et diskotek og det første supermarked i Mongoliet.

I forbindelse med privatiseringsbølgen erhvervede han store foretagender som *Bread and Candy Factory*, *Meat Company Impex* og *Bayan Gol Hotel* og udviklede sig til en stor og landskendt forretningsmand. Siden hen blev han valgt til parlamentet tre gange, hvor han udnævntes til Transportminister og Industri- og Landbrugsminister og blev leder af Mongoliets Demokratiske Union og præsident for Den mongolske Judo-Bryderforening. Under hans ledelse blev en mongolsk *judoka* den første mongolsk fødte olympiske mester.

Til trods for hans succesrige virke, har han altid været en indadvendt person. Det er svært at få et ord fra hans læber. Hvem er Khaltmaa Battulga i virkeligheden? Han har talrige tilhængere og lige så mange indædte kritikere, og han har altid haft journalisterens opmærksomhed, som ofte har haft en kritisk tilgang til ham i massemedierne. Hvad er det, han vil opnå? Hvad er det, han så vedholdende kæmper for?

På grundlag af eksklusive interviews med manden selv, krydret med objektive facts og begivenheder, som forfatteren har været vidne til, forsøger forfatteren at bibringe læseren en bedre forståelse af mandens karakter, den mand der har bygget den gigantiske statue af Chinggis Khan på hesteryg og har taget initiativ til en øko-by ved navn Den store Maitraya, og som fortæller om, hvad han nu har gang i.

Penguin

Jeg tror på eksistensen af trancelignende inspiration. Snarere end motivation forekommer det mig at være vores skjulte bevidsthed, der dukker op til overfladen. Vi får dette særlige følelsesmæssige sug efter at have læst en god bog, set en vidunderlig film og mødt et fantastisk menneske. Den information, der findes i vores skjulte bevidsthed, synes at blive »genoplivet«, når der indfinder sig de rette omstændigheder.

Oven i det bliver jeg meget lykkelig, når jeg skriver. På en måde skriver jeg måske kun, fordi jeg ønsker at være i den lykketilstand.

Budskabet om at lykke er umulig uden penge og held, som den kapitalistiske verden prædiker, medfører en masse bump på vejen. Skønt penge ikke er lig med lykken, er det umuligt for os at være rigtig glad uden penge på lommen.

Men når det kommer til stykket, bliver de penge, vi tjener ved hårdt arbejde, kun brugt på fritidsinteresser. Den hvis hobby det er at drikke, bruger dem på alkohol; den der er interesseret i biler, bruger dem på biler; den som elsker tøj, bruger dem på tøj; den der er interesseret i kvinder, bruger dem på kvinder osv. Derfor er det efter min mening det

bedste at tjene pengene gennem vores fritidsinteresser, bruge vores penge til yndlingsting og dele dem med vores kære.

For flere år siden blev jeg klar over, at jeg burde leve mit liv ligesom forfatteren G. Ayurzana: At tjene penge gennem min yndlingsbeskæftigelse. At bruge dem på min bedre halvdel og børn.

Verden er stor. Med udgangspunkt i vores rockorkester *The Hu* er vort folk begyndt at gøre mongolerne kendt i verden. Skæbnen ligger i vores hænder. Når du følger en bestemt sti længe nok, kommer belønningen.

Er du stadig i kontakt med præsident Kh. Battulga? Hvordan har han forandret sig, siden han blev præsident? Der findes mange eksempler på, at folk har forandret sig fuldstændigt efter at være kommet til magten.

Selv om vi ikke mødes så ofte, er vi stadig de samme. Jeg ved ikke, hvad jeg mere skal sige, nu hvor jeg har skrevet en hel bog om ham.

Jeg har nu genudgivet min bog i den samme version, som udkommer på *Penguin*. For at kunne udgive den med de mongolske skrifttegn har jeg allieret mig med en, der hedder Ud Altangerel fra Indre Mongoliets Autonome Region, Folkerepublikken Kina. Fra den russiske hustru, som alle er interesserede i, til præsidentvalget, der fandt sted for 3 år siden, og hvad han foretager sig for tiden ... Der er tilføjet en masse detaljer til bogen, som offentligheden ikke kender til. ■

B. Ganchimeg

Interviewet blev bragt i *The Mongol Messenger* 31(1511), 07.08.20, under overskriften *D. Turmunkh: I become very happy when writing*. Oversættelse: Jan Koed

Aktuelt

The Mongol Messenger rapporterer:

100 små ostemejerier 18.09.20

I slutningen af august underskrev Mongoliets *Wealth Creators Support Association* (WCSA) og unionen af små ostemejerier en samarbejdsaftale med henblik på i fællesskab at opføre 100 ostemejerier i hele landet. Formålet er at skabe nye jobs, øge værdien af mælken fra hyrderne og bringe produkterne til de internationale markeder. WCSA's præsident, Ch. Dalaibayar, udtalte, at projektet med de 100 ostemejerier både skal tilfredsstille den lokale efterspørgsel og eksportere overskudsproduktionen.

Direktøren for ostemejerierne, Michael Morrow, sagde: »Det forventes, at projektet vil bidrage til Mongoliets udvikling og især gavne hyrderne. Lokal forarbejdning af mælken og produktion af oste vil ikke alene spille en rolle for husholdningernes økonomi, men også fremme en bæredygtig vækst.«

Hvidvask af penge 30.10.20

Præsidenten for *Financial Action Task Force* (FATF), dr. Marcus Pleyer, har meddelt, at Mongoliet ikke længere er underlagt FATF's skærpede overvågning.

Under det virtuelle plenarmøde 23. oktober 2020, lykønskede FATF Island og Mongoliet med de skelsættende fremskridt, de har gjort ved at sætte fokus på de strategiske mangler ved deres systemer til at forhindre hvidvaskning af penge, finansiering af terrorisme og spredningsfinansiering, som tidligere er blevet påvist af FATF, og som er blevet indskrevet i landenes handplaner.

Dette sker, efter at begge lande på trods af covid-19-restriktionerne er blevet inspiceret lokalt. Mongoliet vil i samarbejde med *Asia/Pacific Group on Money Laundering* (APG), som landet er medlem af, styrke sit beredskab mod hvidvask af penge.

I alt deltog delegater fra 130 lande og internationale organisationer i det virtuelle FATF-møde, der blev ledet fra hovedkvarteret i Paris af præsidenten dr. Marcus Pleyer.

Botanisk Have i Ulaanbaatar

I andet kvartal af 2021 er det planen at åbne en botanisk have i Ulaanbaatar især med henblik på at bevare og udstille sjældne træarter, buske og andre planter i Mongoliet. Haven skal også bidrage til skolebørnenes undervisning i økologi.

Som en del af projektet »Misheel By«, som udføres af selskabet *Misheel Group LLC* og flere af dets 100 partnere, vil Misheel Botaniske Have blive anlagt på et 11 hektar stort areal ved Tuulfloden syd for *Misheel Expo*-centret. Anlægget etableres i samarbejde med bystyret i Ulaanbaatar. Dr. Ogata Motomu fra Chiba Universitet i Japan er ved at udarbejde landskabsplanen for området.

The Mongol Messenger
48(1528):7 – 04.12.20

Statsministeren fratræder efter protester

Statsminister Khurelsukh meddeler parlamentet 21. januar, at regeringen træder tilbage.

Om aftenen 19. januar 2021 kunne man på en af nyhedskanalerne se et videoklip af en kvinde, som havde født dagen før, og som nu med sit nyfødte barn på armen blev overført fra Urgoo Fødeklinik til Det nationale Center for Smitsomme Sygdomme uden at være iført varmt overtøj og sko i det kolde vejr. Indslaget udløste en voldsom kritik i offentligheden. Kvinden var tidligere samme dag blev testet positiv for covid-19-virus og blev derfor overført til centret for at komme i karantæne med sit barn.

Om morgenen 20. januar sendte ledelsen af fødeklinikken en undskyldning til moderen, den nyfødte baby og familien. Mor og barn opholder sig nu på karantænestationen sammen med faderen, der også er testet positiv for coronavirus. Ifølge karantæneledelsen har alle det godt.

Som følge af den elendige behandling af patienten under transporten udstedte borgmesteren for Ulaanbaatar by, D. Sumiyabazar,

20. januar en bekendtgørelse om afskedigelse af lederen af Hovedstadens Sundhedsafdeling, L. Tumurbaatar. G. Bayasgalan, lederen af fødeklinikken, hvor kvinden fødte sit barn, blev ligeledes frataget sin stilling. Desuden besluttede Sundhedsministeriet, at D. Nyamkhuu, direktør for Det nationale Center for Smitsomme Sygdomme skulle fratræde sin stilling 21. januar.

Samme dag samlede nogle borgere sig til en fredelig demonstration på Ulaanbaatars centrale plads for at protestere over regeringens håndtering af det skete og for at kræve, at de ansvarlige medarbejdere i Statens Beredskabskommission blev stillet til ansvar for den fejlslagte covid-19-håndtering.

Som følge heraf indkaldte statsminister U. Khurelsukh til et hastemøde, hvorefter vicestatsminister Ya. Sodbaatar, som også står i spidsen for Statens Beredskabskommission, og sundhedsminister T. Munkhsaikhan meddelte, at de

ville indgive deres afskedsbegæring til statsministeren.

Vicestatsminister Ya. Sodbaatar udtalte i denne anledning: »Selv om det ikke direkte er mit ansvarsområde, beklager jeg, at personer, der er så ansvarsløse og uden medfølelse over for andre mennesker, arbejder for den mongolske stat. Jeg undskylder over for statsministeren, som udnævnte mig til dette embede, og det mongolske folk.«

Og han fortsatte: »Jeg vil gerne fremhæve, at vores medarbejdere hidtil ikke har gjort sig skyldige i nogle større strategiske fejl, og at Mongoliet nævnes blandt et af fem lande, som med succes bekæmper pandemien. Jeg takker alt frontpersonale i sundhedssektoren, ansatte i den professionelle overvågning, politiet, nødhjælpsorganisationerne, regeringen og Mongoliets Parlament for samarbejdet.«

Derefter fik sundhedsminister T. Munkhsaikhan ordet: »Vi har kæmpet hårdt i krigen mod covid-19 og er lykkedes med at begrænse smittespredningen med minimale tab til følge. Alle kræfter er blevet sat ind på at rette op på det mangeårigt dårligt fungerende sundhedssystem, og vi har opnået mærkbare resultater. Enkeltpersoners uansvarlige handlinger må ikke overskygge indsatsen af 57.000 ansatte i sundhedssektoren.« Han afsluttede med at indgive sin afskedsbegæring til statsministeren.

Næste dag meddelte Khurelsukh Ukhnaa, at han også agtede at træde tilbage som statsminister. Han udtrykte sin beklagelse over situationen og gav en undskyldning på egne vegne og på vegne af »de medarbejdere, som ikke levede op til deres ansvar. Mongoliets regering og Statens Beredskabskommission har

ydet en kæmpe indsats under hele pandemien med rettidige grænselukninger og indførelse af forhøjet beredskab. Der er endnu ikke forekommet noget covid-19-relateret dødsfald.»

Han takkede endvidere alle sine embedsmænd for deres utrættelige indsats under pandemien og mindede dem om at styrke troværdigheden på alle niveauer og påtage sig ansvaret, hvis der bliver begået fejltagelser. »To medlemmer af min regering har besluttet at fratræde deres stillinger. Da jeg dannede denne regering, var det min hensigt at arbejde sammen med hele holdet i regeringen. Derfor bør statsministeren påtage sig hele ansvaret og acceptere befolkningens krav.«

Desuden påpegede Khurelsukh, at den fredelige protest var blevet forstærket gennem politisk indblanding, og at Mongoliets præsident, som ellers var regnet for at være en

pålidelig partner for statsministeren, havde ansporet til og finansieret protesten. Hans beslutning blev taget for at forhindre, at der opstod et upassende forhold mellem præsidentskabet og regeringen, hvilket ville kunne føre til civil uro.

Statsministeren forsikrede også om, at han ikke agtede at forlade politik og ville fortsætte arbejdet med at styrke retfærdigheden i det mongolske statsapparat. Idet han påpegede, at smittespredningen i landet er kommet under tilfredsstillende kontrol, understregede Khurelsukh, at man bør prioritere bevarelsen af den politiske stabilitet og beskytte befolkningen.

Umiddelbart efter sin erklæring, godkendte Statsforvaltningens stående udvalg statsministerens afskedsbegæring. Hele parlamentet var i gang med at behandle sagen, da dette nummer af *The Mongol Messenger* skulle i trykken.

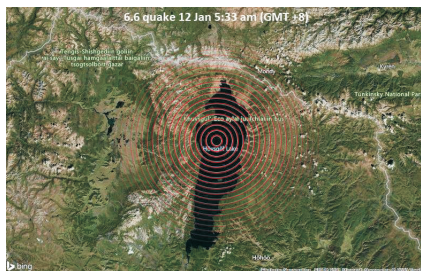
Såfremt statsministerens afskedsbegæring godkendes af parlamentet, vil ifølge de gældende regler, ikke kun statsminister Khurelsukh, men hele hans regering træde tilbage.

The Mongol Messenger
03(1535):1,3 – 22.01.21

22. januar trådte det regerende mongolske Folkeparti sammen og nominerede det 41-årige parlamentsmedlem L. Oyun-Erdene til Mongoliets 32. statsminister. 27. januar stemte 87,9% af parlamentets medlemmer for hans udnævnelse. 2 dage senere var den nye regering på plads.

Dato for valget af ny præsident er fastsat til 9. juni 2021. Mongolske statsborgere med ophold i udlandet kan afgive deres stemme 30. og 31. maj på de mongolske ambassader og konsulater. red.

Khövsgöl rammes af kraftigt jordskælv

12. januar 2021 fandt der et jordskælv sted 30 km sydvest for Khankh Sum, som ligger 200 km nordvest for Khövsgöls aimagcenter Mörön. Skælvet blev målt til 6,5, hvilket forårsagede kraftige rystelser, der kunne mærkes af lokalbefolkningen.

Det første jordskælv blev efterfulgt af flere mindre skælv i en afstand af omkring 1.000 km fra hovedstaden Ulaanbaatar, og indbyggerne i Bulgan, Orkhon, Selen-

ge, Khövsgöl og Ulaanbaatar kunne mærke de kraftige rystelser. For 30 år siden, 27. december 1991, blev der ifølge Institutet for Astronomi og Geofysik registreret et jordskælv på 6,5 ved en lokalitet kaldet *Bussin gol* i Tsagaannuur Sum, Khövsgöl Aimag.

13. januar kl. 7.47 blev der igen rapporteret om et jordskælv i Khankh Sum, denne gang kun på 4,2. Ifølge det geofysiske institut blev der registreret over 300 skælv, siden starten på skælvne 12. januar. Ifølge provinsens Beredskabsafdeling forårsagede jordskælvne ødelæggelser, herunder revner i mure og vinduer i nogle skolebygninger, sovesale, børnehaver og borgmesterkontorer i Renchinlkhumbé og Chandmani-Öndör, Tsagaannuur, Bayanzurkh, Khankh

Mörön, Erdenebulgan og Tarialan Sum.

Lederen af seismologiafdelingen på Institutet for Astronomi og Geofysik, M. Ulziibat, udtalte: »Normalt sker der jordskælv i flere aimag. Det sidste kraftige skælv på 3,8 fandt sted 13. januar kl. 8.01, 18 km sydvest for Khankh Sum. Inden da var der kl. 7.10 registreret et skælv på 4,8 i sumen. Desuden blev der registreret et jordskælv på 3,1, 13. januar kl. 7.07 på en lokalitet 13 km øst for Bayan-Ölgii aimagcenter. Selv om det ikke var noget kraftigt jordskælv, kunne alle indbyggerne i Ölgii by mærke rystelserne.«

B. Batchimeg
The Mongol Messenger
02(1534) – 15.01.21

Kina donerer covid-19-vacciner

Sundhedsminister S. Enkhbold (tv) modtager Kinas ambassadør Chai Wenrui.

9. februar mødtes sundhedsminister S. Enkhbold med den kinesiske ambassadør til Mongoliet Chai Wenrui. Ambassadøren understregede ved mødets begyndelse, at samarbejdet inden for sundhedssektoren er en vigtig del af det omfattende partnerskab, der er etableret mellem de to lande, og at samarbejdet mellem de to landes sundhedsministerier har været succesrigt i de senere

år. Det blev især bemærket, at der ikke er konstateret covid-19-smitte-spredning mellem de to lande på grund af den gensidige støtte og det tætte samarbejde om at udveksle informationer.

Ambassadøren citerede Kinas præsident Xi Jinpings indlæg på Verdenssundhedsforsamlingen 2020, hvor han udtalte, at Kina vil udvikle en covid-19-vaccine og stille den til rådighed for andre lande. Udtalelsen faldt, efter at der var taget en beslutning om at levere 10 mio. doser af vaccinen til COVAX-programmet. »Som følge heraf vil Kina levere vaccine-nødhjælp til 53 udviklingslande, og Mongoliet er på listen over de lande, der vil modtage vaccinen.«

Sundhedsministeren takkede den kinesiske regering, for at den har

ydet nødhjælp til Mongoliet til anskaffelse af nødvendigt medicinsk udstyr og værnemidler og for at have udvekslet informationer og erfaringer. Han fortsatte med at redegøre for de forholdsregler, der er taget i forbindelse med stigningen i den lokale smittespredning i Ulaanbaatar og forberedelserne til vaccinationsindsatsen.

Ministeren understregede også behovet for at fortsætte bestræbelserne for at undgå smittespredning mellem de to lande og for at udvikle samarbejdet inden for sundhedssektoren, så snart pandemien har lagt sig.

B. Batchimeg

MONTSAME

09.02.21

100 års diplomatiske forbindelser med Rusland

Udenrigsminister B. Battsetseg (tv) og Ruslands udenrigsminister S. V. Lavrov.

Den nyudnævnte mongolske udenrigsminister, B. Battsetseg, havde en telefonsamtale med sin russiske modpart, S. V. Lavrov, 4. februar. Den russiske minister Lavrov lykønskede Battsetseg med hendes udnævnelse til udenrigsminister og

ønskede hende held og lykke med arbejdet.

Minister Battsetseg udtrykte sin vilje til et aktivt samarbejde med minister Lavrov og Den russiske Føderations Udenrigsministerium om at udvikle de venskabelige mongolsk-russiske relationer og at samarbejde på alle områder.

Begge ministre udtalte, at de ser med tilfredshed på den succesrige udvikling af det mongolsk-russiske forhold i forlængelse af tankerne bag det omfattende strategiske partnerskab. De understregede også deres interesse for et tæt samarbejde om at uddybe de bilaterale forbindelser og at udvikle det trilaterale samarbejde mellem Mongoliet, Rusland og Kina. Dertil kommer

bestræbelserne på at udvikle de regionale og multilaterale mekanismer til gensidig fordel og at tilføre det nyt indhold.

Parterne anerkendte vigtigheden af at fejre 100 års jubilæet for oprettelsen af de diplomatiske forbindelser mellem Mongoliet og Rusland gennem hele 2021 inden for mange forskellige sektorer, handel, økonomi, kultur, videnskab og humaniora. De noterede sig, at fejringen af dette historiske jubilæum allerede er officielt indledt.

M. Unurzul

MONTSAME

05.02.21

DMS nyt

Årsrapport 2020

Bestyrelsen

Efter den ordinære generalforsamling lørdag den 29. februar 2020 konstituerede bestyrelsen sig således:

Bulgan Njama (formand)
 Elisabeth Victoria Friis (næstform.)
 Bettina Gram (sekretær)
 Jan Koed (kasserer)
 Anita Garbers
 Michael Haslund-Christensen
 Lars Højer
 Charlotte Vad
 Narangerel Davaasuren (suppleant)
 Chuka Ringgaard (suppleant)

Bestyrelsens arbejde

Bestyrelsen har i 2020 afholdt 6 bestyrelsesmøder. På grund af corona-restriktionerne var det kun 2 af møderne, der kunne afholdes som fysiske møder, mens de øvrige foregik virtuelt. Det sidste fysiske møde blev afholdt i august 2020 i de naturskønne omgivelser ved Tystrup Sø, hvor Charlotte Vad ejer og driver den økologiske besøgsgård *Hørhaven*.

Bestyrelsen planlagde årets mødeaktivitet og arbejdede med at realisere ideerne fra generalforsam-

lingen. Men 2020 har været et vanskeligt år. Vi har måttet aflyse næsten alle aktiviteterne. Da covid-19-smittetallene var på det laveste niveau i efteråret, lykkedes det at arrangere 2 af de planlagte medlemsmøder.

Medlemmer

Det faldende medlemstal gennem de seneste år stabiliseredes med en lille fremgang på 2 medlemmer ved årsskiftet 2020/21. Fordelingen af medlemmer kan opgøres således: Det samlede antal medlemmer er 159 fordelt på 3 æresmedlemmer (se side 2), 91 enkeltmedlemmer, 32 husstandsmedlemskaber og 1 firmamedlem. I løbet af året var der en tilgang på 9 medlemmer og en afgang på 7.

Medlemsmøder

- *Medlemsmøde 152*
 29. februar, kl. 16-23
Spejdercenter CPH
 Wagnersvej 33, Kbh. SV

Generalforsamling Workshop og indlæg Tsagaan Sar

Kurt L. Frederiksen valgtes til dirigent og afviklede generalforsamlingen på samme kompetente måde som tidligere år. Referatet blev bragt i Ger 107, side 29-31 (23 deltagere).

Efter generalforsamlingen fortalte Joshua Rahbek Thomsen om projektet med at skabe nære kontakter mellem skoleelever i Erdenebulgan og danske skolebørn.

Charlotte Vad fremlagde status på mejeriprojektet i Khatgal, som man kan læse mere udførligt om i Ger 108, side 23-26.

I Tsagaan Sar-festen deltog 41 voksne og 7 børn.

Aflyste medlemsmøder

Forårssæsonens øvrige medlemsarrangementer måtte desværre afly-

ses, da corona-pandemien for alvor ramte landet kort efter generalforsamlingen i februar.

- *Medlemsmøde 153*
 10. marts, kl. 19-21
Café Globen, Kbh. K

En samtale om Children's Ger

Projektet har til formål at give understøtte og fattige børn og unge en chance for at lære at læse, skrive og regne og hjælpe de værst stillede familier til at klare hverdagen i Ulaanbaatar. Mødet var planlagt i et samarbejde mellem DMS og CICED ved Johnny Baltzersen.

- *Medlemsmøde 154*
 25. marts, kl. 19-21
Café Globen, Kbh. K

Kortlægning af økosystemer

Mødet blev udskudt til efterårssæsonen (se nederst).

- *Medlemsmøde 155*
 28. april kl. 19-22
Teater Nordvest, Kbh. NV

Mongolsk teaterforestilling

Mødet var arrangeret som en teaterforestilling opført af den mongolske børneteatergruppe *Bamboo Theatre* i samarbejde med teatergruppen *Batida*.

Afholdte medlemsmøder

- *Medlemsmøde 153*
 1. oktober, kl. 19-21
Café Globen, Kbh. K

Kortlægning af økosystemer

Narangerel Davaasuren holdt et spændende foredrag om sine erfaringer med at anvende moderne geografiske informationssystemer (GIS) til kortlægning af græsningsarealer i landdistrikterne. (13 deltagere)

- *Medlemsmøde 154*
 29. oktober, kl. 19-21
Café Globen, Kbh. K

Medlemsoversigt	pr. 1/1-21		
	2019	2020	2021
Indre København	49	47	45
Storkøbenhavn	24	26	29
Nordsjælland	18	15	17
Hovedstadsomr.	91	88	91
Bornholm	1	1	1
Sjælland	16	13	15
Fyn	11	11	12
Jylland	32	39	35
Provinsen	60	64	63
Grønland	4	3	3
Europa	2	1	1
Asien	1	1	1
Total	158	157	159

Narangerel Davaasuren på medlemsmødet 1. oktober 2020. Foto: Bulgan Njama

Khaliun Batjargal på medlemsmødet 29. oktober 2020.

Foto: Jan Koed

Tab af den evige blå himmel

Khaliun Batjargal holdt et interessant og medrivende indlæg om mødre og deres børns hverdag og sundhedsudfordringer i den stærkt forurenede hovedstad Ulaanbaatar. Hun gav os samtidig et indblik i, hvordan hun som ung kvinde – opvokset og uddannet i en stor dansk provinsby, Odense – føler sig stærkt forbundet til sin hjemstavn i Mongoliet. (10 deltagere)

Regnskabet

Årets kontingentindtægter er steget med 600 kr., hvilket er i overensstemmelse med den lille fremgang i medlemstallet. Indtægten fra salget af bøger er faldet drastisk, hvilket skyldes, at de store mongolske særudstillinger på Moesgaard Museum og Nationalmuseet er ophørt.

På udgiftssiden noteres et stort fald i mødeudgifterne, hvilket skyldes den store tilslutning til forårsfesten i 2019, en rimelig lokaleleje og at årets øvrige møder er foregået i lokaler, der stilles gratis til rådighed. Faldet i udgifterne til repræsentation skyldes, at DMS modtog flere gæster fra Mongoliet i 2019 end sædvanligt.

På udgiftssiden kan noteres, at udgiften til produktionen af Ger er

uændret, mens portoudgiften er let faldende. Den stigende udgift til internettet skyldes en omlægning af hjemmesiden. Årets driftsresultat er -830 kr., hvilket under de givne omstændigheder må anses som tilfredsstillende.

Der blev ikke overført midler fra Dæhnfeldtfonden til Mongoliet i 2020, og der henstår stadig ubrugte 11.400 kr. fra forhenværende formand Henrik Madsens mindefond.

Medlemsbladet Ger

I 2020 udgav Dansk Mongolsk Selskab 3 numre af Ger, numrene 106 (feb.), 107 (maj) og 108 (sep.), alle med 32 sider, i alt 96 sider A4. Samtlige ældre numre af Ger, bortset fra den seneste årgang, kan læses på selskabets hjemmeside: danskmongolskselskab.dk/ger Redaktionen forsøger at sammensætte indholdet alsidigt, således at der både er noget for de historisk interesserede og for dem, der ønsker at følge med i den aktuelle, samfundsmæssige udvikling i nutidens Mongoliet. Desuden bringes nyt om selskabets arrangementer. Bladet produceres af Jan Koed i samarbejde med den øvrige redaktion, Bettina Gram, Bulgan Njama og Rolf Gilberg.

Hjemmesiden

Selskabets hjemmeside er en vigtig kontakthoved til medlemmerne. Det er her, man kan blive ajourført med de kommende arrangementer, læse gamle numre af medlemsbladet Ger og komme i kontakt med selskabets bestyrelse. Det er også indgangsportalen for at søge om medlemskab af DMS. I årets løb er der foretaget ajourføring af billedmateriale og indhold.

Efter nogle udfordringer med omstilling af webportalen i begyndelsen af september 2020 fungerer hjemmesiden igen tilfredsstillende. Webmaster er Lars Højer.

Facebook

Dansk Mongolsk Selskabs Facebookgruppe er en vigtig kilde til udveksling af nyheder om Mongoliet og kommende arrangementer. Der er en støt stigende vækst i interessen for at udveksle indhold i gruppen. Medlemstallet var ved redaktionens slutning på 488, en stigning på 41 i forhold til sidste år. Gruppen bestyres af Burmaa Nyamaa.

Bestyrelsen

Dansk Mongolsk Selskab

Regnskab for perioden 1/1-2020 – 31/12-2020

	2019		2020	
RESULTATOPGØRELSE				
Indtægter				
Kontingent	27.350,00		27.950,00	
Administrationsbidrag NGO	5.000,00		5.000,00	
Diverse (bogsalg)	21.001,00	53.351,00	1.000,00	33.950,00
Udgifter				
Kontorhold	119,90		179,85	
Ger, trykkeudgifter	18.862,50		18.862,50	
Ger, porto indland	7.383,00		7.113,50	
Ger, porto udland	3.130,00		2.250,00	
Porto	1.700,00		1.667,00	
Internet	311,75		549,27	
Møder	528,80		1.859,04	
Repræsentation	1.329,00		313,00	
Bidrag til Wendys skoleprojekt	7.500,00		0,00	
Diverse	672,33		1.067,45	
Gebyr	452,46	41.989,74	918,75	34.780,36
Årets resultat		11.361,26		-830,36
Dæhnfeldtlegat primo		46.839,86		44.953,99
Legatpenge overført til Mongoliet		0,00		0,00
Wendys skoleprojekt		-1.888,00		0,00
Gebyr		0,00		0,00
Rente		2,13		0,00
Ultimo		44.953,99		44.953,99
Henrik Madsens mindefond primo		0,00		11.400,00
Overført fra projektkonto		13.900,00		0,00
Bidrag til mongolske mediefolk		-2.500,00		0,00
Ultimo		11.400,00		11.400,00
BALANCE				
Pr. 1. januar 2021				
Aktiver				
Kasse		2.124,55		1.791,95
Danske Bank		73.853,48		73.355,72
Nordea		56.353,99		56.353,99
Balance		132.332,02		131.501,66
Passiver				
Egenkapital:				
Primo		111.456,63		132.332,02
Årets resultat		11.361,26		-830,36
Legat og mindefond		9.514,13		0,00
Balance		132.332,02		131.501,66

NGO-projekter

Skabelse af ansvarlige og bæredygtige lokalsamfund i Mongoliet

2020 var et år med corona-krantæne og -nedlukninger. Dertil opstod der i årets løb voldsomme og ekstreme klimahændelser i nogle af projektets lokalområder. Ændringer i folks sundhed, trivsel og privatøkonomi har også påvirket projektet og organisationen NTS (Socialt Partnerskabs Netværk) negativt. Fire koordinatore sagde deres stillinger op grundet sygdom, lønforhold og ændringer i familiens eksistensgrundlag. De blev erstattet af fire nye koordinatore.

Til trods for den strenge krantæne og nedlukninger arbejder NTS hårdt på at nå sine mål. NTS' sekretariat i UB samarbejder med koordinatorene om at organisere de aktiviteter, der sigter mod en styrket deltagelse og handlekraft hos NTS-medlemmerne i lokalområderne.

Bæredygtig udvikling af 180 virksomheder

I 2020 blev der gennemført 24 kurser i »Start din forretning« for 651 deltagere og et kursus i »Udvikl din forretning« for 14 deltagere. Det betyder, at der i 2020 er gennemført i alt 44 kurser for 665 nuværende og potentielle iværksættere. Nogle af de planlagte kurser måtte udskydes på grund af covid-19-pandemien og de deraf følgende nedlukninger, men målet med antallet af afholdte kurser er opfyldt med 85%.

Oplæring af undervisere i »Udvikl din forretning« for lokale NTS-undervisere og koordinatore blev ledet af en ILO-certificeret underviser i et 10-dages covid-sikret undervisningsmiljø i juli og oktober 2020. Kursisterne har modtaget et certifikat, der giver dem ret

Kursusdeltagere fra Mandalgobi i Dundgobi Aimag (øverst) og Uliastai i Zavkhan Aimag (nederst) med et certifikat på, at de gennemført kurset 'Start din forretning'.

til at gennemføre forretningsudviklingskurser for iværksættere i overensstemmelse med ILO's koncept. ILO står for *International Labour Organization*.

I januar 2020 blev der i Ulaanbaatar afholdt en 3-dages træningsworkshop for lokale undervisere og koordinatore.

I november 2020 organiserede NTS i samarbejde med NGO'en Akademiet for Samarbejde og Forretningsudvikling ved Universitetet for Finans og Økonomi et 5 dages kursusforløb i civilsamfundsorganisationers styring, organisering, socialt ansvar, bæredygtig udvikling og mobilisering for lokale koordinatore, undervisere og bestyrelsesmedlemmer i lokale NTS'er. Under kurset var der lejlighed til at reflek-

tere over NTS' fremtidige visioner, missioner og strategier.

De strenge restriktioner under covid-19 har tvunget NTS til at bruge virtuelle medier som et arbejdsredskab. I tråd med dette anskaffede organisationen det virtuelle mødeprogram Zoom og instruerede vores lokale partnere i anvendelsen af programmet. NTS i Darkhan organiserede en virtuel konference for lokale iværksættere, og de gennemførte på forsøgsbasis kurset »Start din forretning« for lokale iværksættere. Denne form for virtuel undervisning har vist sig at være velegnet under krantænen.

Tüv Aimags Forvaltning for Social Velfærd og Arbejde anmodede NTS' erfarne undervisere om at gennemføre et virtuelt 5 dage langt

kursus i »Udvikl din forretning« for 40 iværksættere i deres lokalområde. Evalueringen viste overraskende positive tilbagemeldinger. Derfor forsøger NTS nu at gennemføre flere virtuelle kurser og debatmøder.

Kompetente lokale afdelinger og det centrale NTS

Projektet »Skabelse af ansvarlige og bæredygtige lokalsamfund i Mongoliet« arbejder på at støtte og udvikle de lokale afdelinger af NTS i alle 13 lokalområder. Det lykkedes at oprette bestyrelser i 10 lokalområder. NTS har i dag 1.259 medlemmer, og lokalafdelingerne har mobiliseret fortalervirksomhed og organiseret 27 forskellige samfundsnyttige aktiviteter i lokalområderne. Disse inkluderer organisering af tegne- og essaykonkurrencer blandt børn, plantning af træer og buske som en del af natur- og miljøbevaringsaktiviteter, oprydning og pleje af omgivelser, samarbejde med lokale myndigheder, overvågning af forvaltningen af udviklingsfondslån i sum og aimag samt en mere stabil tilbagebetaling af lån.

NTS-afdelingerne er blevet kendte i lokalområderne, og flere organisationer tilbyder et samarbejde. Tre af lokalområderne er særligt vanskeligt stillede grundet de corona-relaterede nedlukninger, sygdom og klimaproblemer. NTS forsøger at finde løsninger, men et af områderne, Dornogovi Aimag, må vi desværre lukke.

Spare- og lånegrupper og empowerment af fattige familier

Der er etableret 82 ONBB'er (lokale forretningsudviklingsgrupper eller spare- og lånegrupper) med 1.114 medlemmer. Grupperne bliver trænet og rådgivet i at administrere deres opsparing og lån. Spare- og lånegrupperne viser sig at

Undervisningstime i 'Start din forretning' i Erdenedalai Sum, Dundgobi Aimag.

være et kæmpeaktiv under covid-19 med ensomhed og manglende indtægter til følge. Grupperne støtter hinanden, og gruppemedlemmerne er i stand til at finansiere de nødvendige anskaffelser og hjælpe hinanden i en krisetid. Det lykkedes for grupperne at spare ca. 320 mio. tugrik [690.000 kr.] op.

Monitorering og rådgivning

Den certificerede ILO-underviser har monitoreret de lokale undervisningskurser i »Start din forretning«, og ansatte fra NTS-sekretariatet har besøgt udvalgte lokalområder for at monitorere projekternes praktiske gennemførelse og udveksle synspunkter og erfaringer med de lokale bestyrelser og brugere. Under besøgene havde de også lejlighed til at mødes med repræsentanter fra de lokale administrationer for at informere om status på projekterne.

Der bliver hver 14. dag afholdt virtuelle møder med lokale koordinators for at drøfte projektforsløb, og NTS-sekretariatet afholder ugentlige møder – i den senere tid er møderne blevet afholdt virtuelt.

NNTS Spare- og Lånekooperativ

NNTS Spare- og Lånekooperativet har i dag 117 medlemmer og 165 mio. tugrik (tg.) aktiver; medlemsbidragene steg til 18.768.850 tg. (1000 tg. svarer til ca. 2 kr.).

80 af vores medlemmer har over 120 mio. tg. i opsparing, og 34 medlemmer har modtaget 97,7 mio. tg. lån.

På grund af samfundets nedlukning i 2020 blev antallet af låntagere betydeligt reduceret. Der er færre penge i omløb mellem folk, og der er bl.a. registreret 2,9 mio. tg. som forfaldne lån.

NNTS har for første gang med succes arrangeret et virtuelt ekstraordinært møde foruden den årlige generalforsamling med medlemmerne. Derudover blev der i 2020 truffet foranstaltninger til at reducere udlånsrenterne ved at reducere udlånsfrekvensen. Da kooperativets tilladelse udløb i 2020, udarbejdede NNTS overfor Mongoliets Finansielle Reguleringskomite en forretningsplan for 2021-24. På dette grundlag er tilladelsen forlænget med yderligere 3 år.

Kooperativet har i dag følgende fonde:

1. Reservefond
5.051.233 tg.
2. Opsparingsbeskyttelsesfond
1.581.776 tg.
3. Stabiliseringsfond
1.581.776 tg.
4. Social udviklingsfond
2.221.200 tg.
5. Kooperativets udviklingsfond
1.080.000 tg.
6. Andre fonde tilsammen
525.797 tg.

I alt råder fondene over 12.041.782 tg. [25.900 kr.].

NNTS fokuserer i 2021 på kooperativets fremtidige bæredygtighed og arbejder på at reducere forfaldne lån.

Projektet *Avyas*

I 2020 deltog 4 studerende i Avyas-projektet, der yder økonomisk støtte til unges uddannelse, som administreres af NTS-sekretariatet:

- G. Chantsaldulam, 4.års-studerende i skatteregnskab ved Mandakh Universitet.
- B. Sergelen, 4.års-journaliststuderende på uddannelsen for TV

og radio, Mongoliets Universitet for Kunst og Kultur.

- E. Buyantugs, sidsteårs-studerende på Uddannelsen for Informationsteknologi på Mongoliets Universitet for Videnskab og Teknologi.
- D. Narantuya, sidsteårs-studerende på Studiet af Internationale Relationer ved Mongoliets Nationale Universitet.

Projektet har brugt USD 2.995 til at betale for de studerendes studieafgifter og som honorering af projektansvarlig medarbejder i 2020, V. Oyungerel. Hun har det overordnede ansvar for Avyas-projektet, og NTS-sekretariatet hjælper og vejleder de studerende i praktikperioden.

Der er stor tilfredshed med de studerende, der er involveret i projektet. De er talentfulde og hårdtarbejdende.

Inden for projektets rammer fik de studerende mulighed for at udvikle og forbedre deres praktiske færdigheder inden for regnskab, oversættelse, journalistik og informationsteknologi ved at deltage i de daglige opgaver i NTS og NNTS (Spare- og Lånekooperativet) i overensstemmelse med deres respektive uddannelsesspecialer.

Indlæg og interviews, som de studerende har lagt på vidner om projektets store effekt, se side 10-11.

De lokale NTS-organisationer er glade for den hjælp, de får af de studerende. Samarbejdet har gjort dem stærkere, mere synlige og optimistiske. De studerende værdsættes for at være aktive og dedikerede i udførelsen af deres praktikopgaver.

- E. Buyantugs har leveret oplæring og tilslutning af it-udstyr til NTS. Efter endt uddannelse er han blevet ansat i NTS og er en uundværlig og højt værdsat medarbejder, der står for alle virtuelle kontakter, møder og kurser.

- D. Narantuya har oversat tekster og udført tolkning i forbindelse med debatter og kurser. Kort efter endt uddannelse fik hun et spændende job i en privat virksomhed.

- G. Chantsaldulam hjælper til i vores NNTS Spare- og Lånekooperativ med at tjekke og registrere månedlige indbetalingsrenter.

- B. Sergelen er journaliststuderende og har været med i projektet siden slutningen af 2019. Hun har fået et statsligt stipendium og valgt at give en anden studerende mulighed for at overtage hendes praktikplads.

Der er i 2021 planlagt at afholde et møde med uddannelsesstederne, forældre, studerende og medarbejdere i NTS for at fremme og diskutere Avyas-projektet, men mødet er udsat på ubestemt tid pga. coronanedlukningen.

Bulgan Njama

Status 2020 på støtteprojekter

Dansk Mongolsk Selskab administrerer følgende bankkonti for tilknyttede fonde og støtteforeninger samt projektkonti:

	2019	2020
Administrationskonto vedr. projekter		
Merkur ultimo, konto 1066 242	14.499	80.347
Projektkonto		
Merkur ultimo, konto 1067 456	21.983	5.489
Indsamlings- og støttekonto		
Merkur ultimo, konto 1067 364	24.141	23.989
Fast ejendom, lokaler i Ulaanbaatar		
erhvervet i 2004	404.278	404.278

2019 er revideret og godkendt af CISU.
2020 revideres og tilgår CISU 1. juli 2021.

DMS nyt

MEDLEMSMØDER

- Medlemsmøde 155

Lørdag den 10. april kl. 16-23

Spejdercenter CPH

Wagnersvej 33, 2450 København SV

Ordinær generalforsamling

Dagsorden

1. Valg af dirigent.
2. Formanden og bestyrelsens beretning om selskabets aktiviteter i 2020.
3. Kassereren fremlægger det reviderede regnskab for 2020.
4. Fastsættelse af kontingent for 2022.
Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer.
På valg er: **Elisabeth V. Friis, Bettina Gram, Lars Højer, Bulgan Njama**
Som nyt bestyrelsesmedlem foreslår bestyrelsen **Tseegii Yadamdorj**.
Øvrige bestyrelsesmedlemmer er villige til genvalg.
Ikke på valg er: **Anita Garbers Michael Haslund-Christensen Jan Koed, Chalotte Vad**
6. Valg af suppleanter.
Chuka Ringgaard Narangerel Davaasuren
Begge er villige til genvalg.
7. Valg af revisor.
På valg er: **Povl Anker Andersen**
Povl er villig til genvalg.
8. Indkomne forslag.
9. Eventuelt.

Metal-Oksens år

12. februar 2021

1. februar 2022

Tsagaan Sar

Efter generalforsamlingen fejrer vi foråret og – med nogen forsinkelse – det mongolske månenytår *Tsagaan Sar* på traditionel vis med hyggeligt samvær, god mad og underholdning. Festen starter ca. **kl. 18**.

Pris for deltagelse er **200 kr.** pr. person inkl. mad og drikkevarer. Børn og unge under 18 år deltager gratis. Gæster uden medlemskab er meget velkomne til at deltage i festen til samme pris. *Tag gerne jeres dell på!*

Tilmelding sker ved senest:

mandag den 5. april

at indbetale det aktuelle beløb på selskabets bankkonto reg.nr. 1551, kontonr. 7841582 eller på MobilePay 83554. Husk at skrive navnet på deltager(ne) og evt. antal børn og mærk indbetalingen:

Forårsfest eller Tsagaan Sar.

Efter aftale med kassereren Jan Koed, tel. 2342 1128, jk@cadaid.dk kan der betales kontant eller med MobilePay ved indgangen.

COVID-19

Bestyrelsen har aftalt leje af lokalerne til den 10. april i håbet om, at restriktionerne i forbindelse med covid-19 vil gøre det muligt til den tid at samle et passende antal mennesker fysisk. Hvis ikke dette bliver muligt, vil vi i bestyrelsen overveje mulige alternativer til afholdelse af den annoncerede generalforsamling.

Inden tilmeldingsfristens udløb vil I blive underrettet om situationens udvikling pr. email. Hold venligst også øje med hjemmesiden og Facebook, som vil blive opdateret med de seneste informationer.

Vi mangler stadig at have registreret samtlige medlemmers email-adresser, især blandt de »gamle« medlemmer. Er du i tvivl om registreringen, må du meget gerne sende en besked til kassereren jk@cadaid.dk.

Kontingent

Indbetalingskort til kontingent 2021 vil blive udsendt medio marts. JK

Afsender:
Dansk Mongolsk Selskab
c/o Jan Koed
Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby